

BIBELSTUDIER FOR 1. KVARTAL 2019

Johannes' ÅBENBARING

Syvende Dags
Adventistkirken

BIBELSTUDIER FOR 1. KVARTAL 2019

Johannes' Åbenbaring

JOHANNES' ÅBENBARING, Bibelstudier for 1. kvartal 2019 er udarbejdet af arbejdsgruppen "Arbeitskreis Bibelschule" i Adventistkirkens tyske union – i overensstemmelse med de retningslinjer, der er givet af Generalkonferensen (den Europæiske Division). Emnerne er de samme som i standardudgaven og præsenterer adventisternes kristne tro ud fra et bibelsk fundament på en tidssvarende måde. Materialet har et tydeligt europæisk (tysk) islæt. Det er bygget op omkring én tekst til hver dags afsnit. Teksten understøttes af en kort forklaring, der uddyber baggrunden for teksten, en tanke til fordybelse og et åbent spørgsmål til eftertanke.

JOHANNES' ÅBENBARING
Bibelstudier for 1. kvartal 2019

Forfatter af standardudgaven: Ranko Stefanovic
Redaktør for standardudgaven: Clifford Goldstein

Bearbejdelse: "Arbeitskreis Bibelschule"
Redaktion: Rolf Pöhler
© 2019 Saatkorn-Verlag GmbH, Abt. Advent-Verlag
Pulverweg 6, D-21337 Lüneburg, www.advent-verlag.de

Den danske udgave:
Syvende Dags Adventistkirken, sabbatsskoleafdelingen
Oversættelse: Jette og Christian Christiansen
Bibelcitater: Hvis ikke andet er angivet, er bibelcitater hentet fra Bibelen, Den Hellige Skriffs Kanoniske Bøger (1992), fra Det Danske Bibelselskab
Korrekturlæsning: Robert Svendsen
Grafisk opsætning: Bente Skov Schledermand
Spørgsmål og henvendelser til Henrik Jørgensen

	INTRODUKTION TIL 1. KVARTAL	5
5. januar	1. "Jesu Kristi åbenbaring"	7
12. januar	2. Mellem lystagerne	15
19. januar	3. De syv breve	23
26. januar	4. I Guds tronsal	31
2. februar	5. De syv segl	39
9. februar	6. De beseglede	47
16. februar	7. De syv basuner	55
23. februar	8. Den besejrede fjende	63
2. marts	9. Det store bedrag	71
9. marts	10. Et evigt evangelium	79
16. marts	11. De syv plager	87
23. marts	12. Dømt for jeres skyld	95
30. marts	13. Alting bliver nyt!	103

Johannes' Åbenbaring

Ingen anden bog i Bibelen er så fascinerende som Johannes' Åbenbaring. Dens hemmelighedsfulde symboler, dramatiske skildringer og budskaber om fremtiden fascinerer mange mennesker – også i vores tid. Samtidig er der ikke nogen bog i Bibelen, der er blevet tolket på så forskellig vis og har været genstand for så modsatrettede meninger som netop Johannes' apokalypse. Den er blevet forklaret i et utal af kommentarer og har været inspiration for kunstneriske fremstillinger lige siden Victorinus von Pettau (død år 304). Og den er stadig lige fascinerende.

Johannes' Åbenbaring har også væsentlig betydning for syvende dags adventister. Den er sammen med Daniels bog grundlaget for adventist-kristens forståelse af historien og endetiden og har dermed bidraget til kirkens identitetsdannelse. Så der er god grund til at studere den på ny – ikke blot for at gentage gængse udlægninger, men derimod for at opnå en dybere forståelse af bogens anliggende og budskab. Følgende viden kan være til gavn i denne sammenhæng.

"Den vigtigste forudsætning for at kunne give en meningsfyldt udlægning af Johannes' Åbenbaring er, at man har indsigt i forfatterens helt og aldeles pastorale anliggende ... Det er virkelig forbløffende, hvor konsekvent Johannes fremholder sit sjælesørgeriske hovedanliggende. Og hvordan han i den forbindelse benytter de apokalyptiske virkemidler for at opnå dette budskab ... Johannes' tankegang er overvejende praktisk hele bogen igennem, i visionerne som i formaningerne ... Sagen er alt for alvorlig til, at han blot vil vække eller tilfredsstillende folks nysgerrighed" (Martin Kiddle, *The Revelation of St. John*, 1940/1952, 17f.).

Ellen White udtrykte det ganske enkelt: "Bibelen skal forstås helt praktisk" (*Für die Gemeinde geschrieben: Ausgewählte Botschaften von Ellen G. White*, Bd. 1, Hamburg 1991, 20).

Dette studiehæfte vil heller ikke uddanne læserne til historieeksperter eller specialister i de sidste tider, men derimod give dem mulighed for at få en personlig tilgang til Johannes' Åbenbaring, der kan styrke den personlige tro også under vanskelige forhold. Dette bør også være formålet med bibelstudiet og samtalerne i grupperne.

Modtagerne af Johannes' Åbenbaring var menigheder i den romerske provins Asia, som led under kejser Diokletians forfølgelser. De fandt i denne bog både opmuntring og trøst. I århundrederne derefter kobledede man visionerne sammen med enten tidligere eller fremtidige kirke- eller verdenshistoriske begivenheder. I den forbindelse bør man huske på følgende:

"Den bibelske profeti har ikke i første omgang benyttet forudsigelserne til at kaste lys over fremtiden, men til at forkynde Guds budskab til mennesker i samtiden. Og apokalyptikerne kan netop også tale til os, fordi de først og fremmest talte til deres samtidige. De havde i grunden ét praktisk mål for øje: De forkyndte et stærkt håb og opfordrede mennesker til trofasthed og årvågenhed" (H. H. Rowley, *Apokalyptik*, 1965, 10).

Jesu Kristi åbenbaring – med disse ord indledes bogen. Udover at tjene som overskrift angiver de samtidig afsenderen samt en beskrivelse af bogens indhold. Mens de fire evangelier handler om Jesu liv og lære, beskriver Johannes' Åbenbaring – det femte evangelium – den ophøjede Kristus' virke som ypperstepræst, konge, dommer og fuldender. Det er ikke jordiske begivenheder, der er i fokus: segl, basuner, plager og kampe, men derimod åbenbaringen af begivenheder i himlen: trone, lam, tilbedelse, sejr. Set ud fra dette perspektiv viser Johannes' Åbenbaring sig at være et yderst opmuntrende evangelium!

"Jesu Kristi åbenbaring"

Åb 1,1-8

"Se, han kommer med skyerne ... Ja, amen" (Åb 1,7).

Hovedtanke

I Johannes' Åbenbaring er Jesus Kristus alt: både forfatteren og genstanden, både tema og hovedindhold i profetien.

Introduktion

Boghandlere har ikke gode tider i øjeblikket. Nu om stunder bliver de fleste bøger solgt via internettet. Når en bog bestilles online, er der mulighed for at kaste et blik på indholdsfortegnelsen eller læse et par sider af bogen. Det er også til stor hjælp, at der foreligger en kort introduktion, inden man vælger at købe den. I løbet af nogle få sætninger kan man få indblik i bogens indhold. Man kan læse om forfatteren og se anmeldelser. Når man så læser bogen, vil man tit få bekræftet de indtryk, man fik via de første informationer.

Noget lignende gælder for Johannes' Åbenbaring. Om man får et passende udbytte af at læse den, afhænger i høj grad af, hvilket indtryk, hvilken indstilling og forventning og hvilke forudfattede meninger, man møder dette profetiske værk med.

Johannes hjælper selv, idet han giver nogle klare oplysninger om, hvad man kan forvente, hvordan bogen bør læses og studeres, hvad den handler om, og hvad hovedanliggendet er.

I bogens første vers finder man information om dens oprindelse og indhold, om dens egentlige forfatter og om de modtagere, budskabet er rettet imod.

I denne uge beskæftiger vi os især med bogens indholdsmættede indledning.

Afsløringen

Åb 1,1-3; 22,10

Hvad taler for, at Johannes' Åbenbaring er en "åben" bog, der skulle kunne forstås fra begyndelsen? Hvilke forventninger vækker de første sætninger?

Baggrund

De indledende sætninger præsenterer hele bogens tema og anliggende: Jesu Kristi åbenbaring. Åbenbaring (gr. apokálypsis) betyder afsløre, afdække, gøre kendt, hvad der er skjult (sml. Matt 10,26).

I Bibelen betegner dette begreb

- oplysning og erkendelse (Matt 11,25-27; 16,17; 1 Kor 2,10; Ef 1,17; Fil 3,15);
- profetisk erkendelse eller profeti (1 Kor 14,6.26; Ef 3,5);
- et personligt møde eller Jesu tilsynekomst (2 Kor 12,1.7; Gal 1,12.16; Ef 3,3);
- en synlig fremtoning, Jesu genkomst (Luk 17,30; 1 Kor 1,7; 2 Tess 1,7; 1 Pet 1,7)

Selv om titlen på Bibelens sidste bog ("Johannes' Åbenbaring") kan tolkes som profeti om kommende begivenheder, er der i bogen dog især tale om åbenbaringen af den opstandne Kristus. Hele bogen er skrevet ud fra dette perspektiv. Det er kun, når de ses i lyset af Jesus Kristus, at de mange symboler, visioner og billeder får egentlig betydning og siger én noget. Johannes' Åbenbaring skildrer med visionær kraft Jesu Kristi status og inviterer til et personligt møde med ham.

Til fordybelse

"I virkeligheden er Jesus Kristus i Johannes' Åbenbaring årsag og genstand på samme tid." Den opstandne og ophøjede Kristus er midtpunkt for hele bogen og hovedperson i hver eneste vision. Derfor går man galt i byen, hvis man forsøger at lede efter "nogen anden end Kristus eller noget andet end Jesu vidnesbyrd" (Jean Zürcher, *Der Erste, der Letzte, der Lebendige*, Hamburg 1980, 9).

Guds ord – Jesu vidnesbyrd

Åb 1,1-2

I hvilket nært forhold står "Guds ord" til "Jesu vidnesbyrd" – ifølge Johannes?

Baggrund

Selv om Johannes tit og ofte benytter ord som "vidne" og "vidnesbyrd", bliver Jesus udelukkende i Johannes' Åbenbaring kaldt *det troværdige vidne* (1,5). Ny Testamente taler altså om to slags vidner – Jesu vidner og vidnet Jesus.

I Johannes' Åbenbaring bliver begrebet *Jesu vidnesbyrd* fire gange sat i direkte forbindelse med Guds ord (1,2,9; 6,9; 20,4), som om de er et og det samme. *Jesu vidnesbyrd* sættes også på linje med den profetiske ånd – *profetiens ånd* (19,10) – og selve Åbenbarings bog (22,9). Det, som Johannes har modtaget fra Jesus selv (*via hans engel*), er "Guds ord og Jesu vidnesbyrd".

Dette vidnesbyrd er Guds gave ("profetiens gave") til profeterne i de kristne menigheder (sml. 19,10 med 22,9). Åb 12,17 understreger desuden, at alle Jesu efterfølgere *har* Jesu vidnesbyrd, eller som det siges i grundteksten: *holder fast ved*.

"Den, der har 'Jesu vidnesbyrd', har samtidig 'profetiens gave' i en eller anden forstand, det være sig som profet eller som discipel" (Jean Zürcher, *Der Erste, der Letzte, der Lebendige*, 20).

Til fordybelse

"Jesu vidnesbyrd" er således betegnelsen for ethvert kristuscentreret, bibeltro budskab. Alle, der står i et levende forhold til Kristus, er hans vidner. De har modtaget (hørt) Jesu vidnesbyrd, holder fast ved det og giver det videre. For Johannes er det vigtigste egentlig ikke selve indholdet af vidnesbyrdet. Derimod understreger han vidnernes tilhørsforhold til Jesus Kristus (sml. 1 Joh 5,10).

Til eftertanke

I hvilket forhold står mit vidnesbyrd til Guds ord? Hvad gør mig til et vidne for Jesus? Er det de sandheder, som jeg har forstået? Eller er det min levende forbindelse til Jesus? Eller begge dele?

Profetiens ord

Åb 1,3

Hvem skulle læse (og høre) Jesu åbenbaring? Hvordan gør den sine læsere salige?

Baggrund

Johannes opfatter sit budskab som profeti og sig selv som Guds tjener. Dermed står han på linje med andre brødre, der også virkede som profeter. Hans læsere eller tilhørere skal bevare og holde fast ved de profetiske budskaber, det vil sige tage dem alvorligt og leve efter dem (19,10; 22,6-9; sml. Amos 3,7).

Til fordybelse

Profetisk tale er ikke kun og "ikke først og fremmest udsagn om fremtiden, men derimod en åben tale om det, der er her og nu – selv om det står i modsætning til den herskende magts interesser. Johannes afslører de magtfuldes ugeringer og proklamerer som modvægt Guds og hans Messias' herredømme som det virkelig sande, som det, der har evig gyldighed. Der gives altså ikke udtryk for prognoser, men for protest" (Klaus Wengst, *Wie lange noch?*, Stuttgart 2010, 46).

Profeti er således også en form for modstand mod uretfærdighed og usandhed, mod magtmisbrug og menneskeligt hovmod. At profetere er at forkynde Guds magt, retfærdighed og vilje.

Profeti opfordrer til tro, lydighed og tilbedelse. Dens anliggende er tredobbelt:

- et teologisk – den forkynder den sande Gud som skaber og herre, dommer og verdens frelser
- et etisk – den formaner, advarer, afgiver løfter, trøster og opfordrer til ansvarsbevidst livsførelse
- et liturgisk – den leder til sand tilbedelse og er målrettet til den personlige såvel som menighedens gudstjeneste

Til anvendelse

Med henblik på menigheden gives profetien som Åndens gave til opbyggelse – det vil sige formaning, opmuntring og trøst (1 Kor 14,3.22b). Profetisk tale har ikke til hensigt at stille folks nysgerrighed, men derimod at ruske op i tilhørerne og at trøste og opmuntre.

"Hvad der snart skal ske"

Åb 1,1-3.7

Hvad forbinder vers 7 med Daniels bog 7,13-14, Zak 12,10 og Matt 24,30? I hvor høj grad skaber nærforventningen uro, henholdsvis trøst?

Til fordybelse

Vers 1 melder om en nært forestående begivenhed (hvad der snart skal ske), der har forbindelse med Jesus. Versene 7-8 viser hen til bogens egentlige højdepunkt – Jesu genkomst i magt og herlighed. Dette understreges også tre gange i slutningen af bogen (22,7.12.20).

Jesu genkomst er det mål, som menneskehedens historie styrer hen imod. Den er afslutningen på jordens historie og begyndelsen på Guds evige rige. Det vil ske *snart*, for *tiden er nær*. For Johannes er Jesu genkomst, hans endegyldige åbenbaring, nært forestående. Det er en hastesag og en realitet. Med "Ja, amen" bekræfter han sin forventning både i begyndelsen og ved afslutningen af bogen. Derimellem ligger der 20 kapitler og mange syner. Der vil skulle ske en hel del. På den måde bliver læserne forberedt på, at den gamle verdensorden stadig eksisterer. Men Johannes holder fast i sit håb om, at den snart måtte være forbi.

At nærforventningen er så vigtig for ham, opfordrer os til at betragte åbenbaringen, og dermed også verdens gang, med afsæt i Jesu snare genkomst, fremtidens vigtigste begivenhed. For den er til hver en tid nær.

Til fordybelse

Johannes' Åbenbarings anliggende er ikke blot at skue ind i historiens fremtid og give informationer om katastrofer, krige og vold, som er sket, sker og vil ske. "Det, der ifølge Johannes skal ske, er, at volden ophører – ikke at den tillægges nogen mening" (Klaus Wengst, *Wie lange noch?*, Stuttgart 2010, 42).

Ham, som elsker os og har løst os fra vore synder

Åb 1,4-6

**Hvordan beskriver Johannes Jesu betydning?
Hvem har krav på tilbedelse og hvorfor?**

Baggrund

Johannes ønsker sine læsere nåde og fred som gave fra den treenige Gud: fra ham, der sidder på tronen, fra de syv ånder (Guds ånds fylde) og fra Jesus Kristus. Der er yderligere tre udsagn, der beskriver Jesus i sin nuværende og kommende værdighed. Han er:

- det troværdige vidne (sml. mandagsafsnittet)
- den førstefødte af de døde: der er her ikke tale om tidspunktet for opstandelsen, men om Jesu autoritet, hans unikhed og fremtrædende stilling i den kommende verden.
- hersker over jordens konger: Jesus hersker ikke blot i den guddommelige sfære, men over alle magter i denne verden. Han er den sande herre over jorden og dens historie.

I den derpå følgende lovprisning understreger Johannes den tredobbelte betydning, Jesu frelsergerning har for os:

- han elsker os: Kærligheden er det egentlige motiv for det, Jesus gør, selve det grundlæggende princip, som Gud bygger sit forhold til os på (sml. Gal 2,20; Ef 2,4; 5,25).
- han har frelst os: Jesus løser os fra skyldens slaveri og fra syndens magt (sml. Kol 1,13-14; Ef 1,7).
- han har gjort os til et kongeligt folk, til præster for Gud og tildeler os Israels ærestitler (sml. 2 Mos 19,6; 1 Pet 2,9).

Til anvendelse

Når Johannes tænker over Jesu frelsergerning, argumenterer han ikke, og han forsøger heller ikke at bevise noget over for sine læsere. Han tilbeder derimod. Det kunne være en ledetråd til, hvordan vi bør nærme os Johannes' Åbenbaring. Den skal ikke forstås som et historisk-videnskabeligt værk, men i højere grad lede læserne i retning af tilbedelse, hen i Jesu nærhed, til ham, der uophørligt elsker, befrier og genopretter værdigheden.

Han som er og som var og som kommer

Åb 1,8

Hvad åbenbarer Guds præsentation af sig selv?

Baggrund

Jeg er alfa og omega. Det er denne titel, sammen med forventningen om hans genkomst, der danner rammen omkring Johannes' Åbenbaring. Alfa og omega er henholdsvis det første og det sidste bogstav i det græske alfabet. Jesus er den første og den sidste (sml. Es 41,4). Han omslutter alt. Alt begynder med ham, og han bringer alting i mål (Kol 1,16-17). Dette universelle kendetegn for hans væsen bliver derefter udfoldet yderligere i de tre tidsdimensioner: nutid, fortid og fremtid. "Dette udtryk viser tilbage til Guds egen betegnelse for sig selv i 2 Mos 3,14 ... Hvilket den senere jødedom forbandt med de tre tider: Gud var, er og vil være" (WStB, Adolf Pohl, *Die Offenbarung des Johannes*, Teil 1, Berlin 1972, 67).

Karakteristisk er den tredje tidsbestemmelse. I stedet for det, man ville forvente, nemlig at der stod: "han, som vil være" eller "han, som vil komme," står der her: *han, som kommer*. Gud er i Jesus den til enhver tid kommende, den nærværende herre, der har alle ting i sin magt. Men det er ikke en tilstand, der strækker sig helt ind i evigheden. Der forestår stadig en afgørende begivenhed i frelseshistorien, som vil ændre alt – Guds riges fuldendelse, hans triumferende genkomst, der var, som også nu er midt iblandt os, som til stadighed kommer os i møde, og som snart vil komme igen i herlighed.

Til anvendelse

Der er stor trøst i den betegnelse (han, som kommer). Jesus er ikke bare en Gud, der var aktiv ved skabelsen, og som senere levede som en historisk person her på jorden og døde for os. Han lever her og nu midt i sin menighed. Han, den almægtige, som bistår sit folk og er nærværende, indtil han kommer igen for endeligt at forløse det (sml. Matt 28,20).

Resumé

Johannes' Åbenbaring forkynder evangeliet om Jesus Kristus som frelser og verdens kommende herre, kalder på efterfølgelse og leder til tilbedelse.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende
spørgsmål

Vi har tit forudfattede meninger om visse spørgsmål og emner.

Hvilke fordele og ulemper har det?

Hvordan kan vi sikre en fordomsfri tilgang til og diskussion af et emne?

Åb 1,1-3

Hvad får vi her at vide om oprindelsen af Johannes' Åbenbaring?

Hvilke temaer og anliggender bliver præsenteret?

Åb 1,4-6

Hvordan virker disse betegnelser for Jesus på jer?

Hvilken betydning har de for jeres trosliv?

Hvad udtrykker disse kendsgerninger om vores værdi i Guds øjne og om vores ansvar?

Åb 1,7-8

Jesus Kristus er alfa og omega.

Hvilken optimisme udstråler dette løfte?

Guds komme har ikke bare noget med fremtiden at gøre. Det kan også forstås som noget nutidigt.

Hvilken betydning har det faktum for jer, at Jesus er nærværende her og nu?

Afsluttende
spørgsmål

Med hvilken indstilling og med hvilken følelse går I i gang med Johannes' Åbenbaring i dette kvartal?

Hvilke forventninger har I til dette kvartals bibelstudium?

Mellem lysestagerne

Åb 1,9-2,7

"Men den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne. Den, der sejrer, vil jeg give at spise af livets træ, som står i Guds paradis" (Åb 2,7).

Hovedtanke

Johannes' Åbenbaring indgyder mod. Den viser vejen til sejren.

Introduktion

Der findes holdninger, der kan blokere. For eksempel: "Det klarer vi aldrig". Den, der træder ud i livet med den holdning, må ikke undre sig, hvis nederlagene står i kø. Derimod kan holdningen: "Vi vil overvinde" give mod og sætte kræfter fri.

Protestsangen: "We shall overcome" har med sikkerhed spillet denne rolle. Dette motto satte mennesker i bevægelse. Det indgød mod på trods af alle genvordigheder. Joan Baez sang denne sang, da Martin Luther King holdt sin berømte tale, og ekkoet kom tilbage fra 300.000 struber: "Vi vil overvinde, vi vil være frie, vi vil leve i fred." – Hvornår vil det ske? "Someday" er sangens løfte: en skønne dag, på et eller andet tidspunkt, på den yderste dag. Er det ikke blot en fortrøstning med henvisning til "Sankt-uendeligheds-dag?" Eller er det ægte trøst?

Som indledningstekst for denne uge blev ordet om at vinde sejr valgt til menigheden i Efesos. Det indeholder en opmuntring, som kommer direkte fra Gud. Enhver af de syv menigheder får lignende budskaber om ikke at tabe sejren af syne. Alle kan sætte deres lid til den. Alle kan overvinde og triumfere ved ham, som har elsket os (Rom 8,37).

Blikket rettes fremad mod Herrens store dag. Så vil Paradiset blive genoprettet. – Er det blot fremtidsmusik? Ingenlunde! Den, der har fremtiden for sig, ejer den. Det er bemærkelsesværdigt, at der i den nævnte sang sker et skifte fra "someday" (en eller anden dag) til "today" (i dag). Synet om den kommende dag lader folk synge og sige: "We are not afraid – today" (vi er ikke bange) og det gælder her og nu.

På Patmos

Åb 1,9

På hvilke områder viste Johannes sig som broder?

Baggrund

"Mens lyden af det guddommelige *Jeg* fra vers 8 stadig gjælder, træder nu profetens *Jeg* frem foran menigheden: *Jeg, Johannes*. Falsk beskedenhed ligger ham fjernt. Han ved med sig selv, at Guds stemme taler igennem ham. Intet og ingenting kan overbevise ham om noget andet. At være Guds stemme forhindrer ham dog ikke i at være broder: jeres broder og ligemand" (WStB, Adolf Pohl, *Die Offenbarung des Johannes*, Teil 1, Berlin 1972, 76).

Johannes er fælles med dem om Riget. Han er fælles med dem om evangeliet. At gå ind for det glade budskab førte til landsforvisning for ham, bragte forfølgelse over menigheden og bandt dem således sammen i trængslen. Derudover var et andet fællesskab vigtigt for apostlen: fællesskabet i udholdenheden. For løfterne er ikke opfyldt endnu. Stadig hoverer ondskaben frækt. Der findes stadig udbredt uretfærdighed, og det ser ud som om døden stadig har magten, som om den er den sande gud. Udholdenheden i at vente på det kommende rige må ikke svækkes. At vente i fællesskab holder os vågne.

Nok er Johannes på en ø, men han er ikke isoleret.

Til fordybelse

Patmos forbinder vi med tanken om "landsforvisning", men også med "åbenbaring". Luther kaldte Wartburg for "mit Patmos". Netop grænseløs tillid opstår sommetider ud af stor trængsel. Friedrich Hölderlins digt "Patmos" begynder med ordene:

"Nær er Gud,
og dog vanskeligt at forstå.
Hvor faren lur, vokser
også redningen."

Til eftertanke

Hvornår – i ensomhedens mørke timer – er "håbets lys" gået op for mig?

På Herrens dag

Åb 1,10-11

Hvilken funktion har Ånden på "Herrens dag"?

Baggrund

Først i den efterapostolske tid blev søndagen kaldt "Herrens dag". Alligevel taler de fleste bibelfortolkere i dag om den som søndag. I nogle bibeloversættelser er endog søndagen gledet ind i teksten.

Den protestantiske teolog, Hans Bruns, skriver derimod i sin bibeloversættelse: "Nogle mener, at han [Johannes] her taler om søndagen, men det er mere nærliggende, at han mener 'Herrens store Dag', ud fra hvilken han så beskriver alt det efterfølgende: ikke 'en dag på fireogtyve timer', men 'den yderste dag' – tiden for de store kommende begivenheder, som vi går i møde" (Hans Bruns, *Die Bibel*, Giessen 1973, NT, 526).

I adventistlitteraturen tolkes "Herrens dag" som oftest som sabbat. Dog findes der også blandt adventister fortolkere, som her tænker på dagen for genkomsten. Mange benytter begge tolkninger, for efter hebraisk tænkemåde opfattes sabbatten som en forsmag på den kommende verden.

Til fordybelse

Skønt ganske fortumlet efter forvisningen til Patmos, får apostlen den gave at høre tydeligt og se klart og ser målet for sig. Han var ikke afskåret i sin isolation, men blev kaldt til tjeneste og fik til opgave at nedskrive det, som han havde set og oplevet, og sende det til de syv menigheder. Og vi kan også i dag have glæde af denne profeti.

Til eftertanke

Hvilken betydning ville følgende have for mig

- skulle begivenheden være sket på en sabbat?
- skulle Johannes ved Ånden være ført til den yderste dag?

Menneskesønnen

Åb 1,12-18

Sammenlign Johannes' Åbenbaring 1,13-15 med Daniels Bog 10,5-6.

Baggrund

Johannes oplever et syn. Hvad han ser, er så overvældende, at han er i bekneb for ord. Han ser Kristus i majestætisk pragt som ypperstepræst og dommer. Synet er så voldsomt, så Johannes falder ned for hans fødder som død. Men den opstandne Kristus lægger hånden på ham, en livgivende berøring, der også kan betyde antagelse og kald til tjeneste.

På de majestætiske billeder følger nu majestætiske ord, som Johannes får lov at høre: Kristus, den første og den sidste og den, som lever. Døden kunne ikke holde ham. Herren er selv herre over døden. Hvilken trøst for menigheden, der er lagt for had. Hvor ynkelig synes de mægtiges spil med musklerne, når de stilles overfor døden. Men Kristus er den sejrende. Den opstandne vækker det til døden forskrækkede menneske til live. Hans trøstende opmuntring: "Frygt ikke!" gælder også til os.

Til fordybelse

Kristus er Alfa og Omega: Det første og sidste bogstav i det græske alfabet. Når det første og det sidste bogstav i et ord passer, bliver det indviklede i midten ordnet:

Kirstus begnyderen, legiså fundelderer!

Vi tror, at vores verden får mening fra historiens første og sidste bogstav: Jesus Kristus.

Til eftertanke

"Begyndelsen og enden, o Herre, er dit.
Og alt derimellem i livet var mit.
Og strejfed jeg om uden mål eller med,
hos dig, Gud, er klarhed, for lyst er dit sted."
(Fritz Reuter)

Hvad tiltaler mig i dette digt?
Hvor ønsker jeg at sige imod?

De syv menigheder

Hvilken betydning har det, at "syv" bliver nævnt gentagne gange?

Baggrund

Hele Johannes' Åbenbaring, men i særdeleshed brevene til de syv menigheder, er "dokumenter for urkristen sjælesorg for menighederne. Det udelukker ikke værkets gyldighed i århundrederne, der fulgte efter, men på grund af disse meget konkrete henvisninger til anliggender i de lokale menigheder dengang, er den nutidige tolkning med hensyn til bestemte enkeltheder som oftest henvist til formodninger og famlen.

På den anden side indeholder dette afsnit, der er bundet op på tid og sted, kimen til alle bogens store og blivende emner over tid og sted. Alt det vigtige fra de følgende kapitler er allerede påpeget her ... læseren ... bør ikke kaste sig over afsnittene om endens tid som fribytter, men snarere gå til dem som et helligt forskrækket og ramt, nedbøjet menneske, der kender sin plads, nemlig gennem den smalle port af budskaber til menighederne" (WStB, Adolf Pohl, a.a.O., 91).

Til fordybelse

Den kirkehistoriske udlægning siger: Enhver af de syv menigheder står for et bestemt afsnit i historien. Denne tolkning er der først belæg for i senmiddelalderen. De fleste bibelfortolkere deler imidlertid følgende synspunkt: Alle udsendte syv skrivelser gælder for enhver menighed til enhver tid. Ingen menighed kan alene begrænses til et enkelt budskab, og ingen menighed bør ignorere nogen af kravene eller opmuntringerne i de syv budskaber.

Til anvendelse

Hvordan kunne Jesu budskab lyde til min lokale menighed? Hvilken opmuntring kunne den have glæde af? Hvilken formaning ville være rimelig?

Menigheden i Efesos (1)

Åb 2,1-3

Hvilken værdi har den Opstandnes kendskab?

Baggrund

Den måde, Kristus præsenterer sig selv på, viser, at universets Herre også er menighedens Herre. Hans vandring imellem de syv lysestager er udtryk for dyb interesse og inderligt fællesskab.

Den prøvende domsundersøgelse når frem til, at menigheden i Efesos ikke lå på den lade side, men videreførte missionens værk. Dens indsats var utrættelig.

"Teksterne viser, hvor stærk kristusforventningen præger den aktuelle adfærd. Ingen tale om flugt ind i fremtiden! De går til de daglige opgaver med endnu større håb netop i forventningen om guddommelige forandringer. Det gamle profetord fra Esajas 40,31 gælder i lyset af den kristne nærforventning dobbelt og tredobbelt: 'Men de, der håber på Herren, får nye kræfter, de får vinger som ørne. De løber uden at blive trætte, de vandrer uden at udmattes.' Den, der ikke håber, vil snart heller ikke løbe mere. Han bliver, hvor han er, og tager, hvad der lige kommer" (WStB, Adolf Pohl, a.a.O., 97).

Herren roser dem for evnen og viljen til at være kritisk overfor tidens strømninger. Falske apostle gjorde sig gældende. De brillerede med specielle erfaringer. De imponerede med indtryksfuld viden. De gjorde krav på fuldmagt. Men menigheden i Efesos afslørede de selvbestaltede superapostle som løgnere.

Til anvendelse

"Jeg tvivler, når jeg burde tro,
og når jeg kritisk burde spørge:
Godtager jeg blot det hele.
Herre, hjælp mig at sige det rette,
hjælp mig at vove det gode,
Herre, hjælp mig at gøre det rette."
(Kurt Rommel)

Menigheden i Efesos (2)

Åb 2,4-7

Hvad antyder opfordringen "Husk derfor på ..." i vers 5?

Baggrund

Den første kærlighed er inderligt fællesskab med Jesus, som virkeliggøres i tjenesten for næsten. Hvis den mangler, bliver kampen om den rene lære og disciplin samt diskussionen om en god menighedsorden forkert og farlig. Jesus opmuntrer til omvendelse.

Nikolaiterne var en gruppe, som mistolkede den kristne frihed som tilladelse til at synde. Derfor blev de også involveret i seksuelle vildfarelser. Herren er glad for menighedens "nej" til falske kompromisser. Alligevel opretholder han formaningerens alvor. Uden forbindelse til ham ophører menigheden faktisk med at leve.

Men Jesus giver menigheden håb. Derfor taler han fortsat med den: Husk derfor ..., omvend dig, vær sejrende.

Husk derfor på ...

"Den, der erkender, at velsignelserne i hans liv afbrydes, hvor den åndelige tråd rives over og ægte fremskridt står i stampe, bør huske begyndelsen med Gud og beslutte sig på at forny den. Den tid bør igen blive levende" (WStB, Adolf Pohl, a.a.O., 101).

Omvend dig, og gør de gerninger, du først gjorde

Herved forstås de gerninger, der vækkes til live igen i det nye fællesskab med Kristus.

Vær sejrende

På appellen følger løftet til de sejrende. De vil til evig tid leve af Kristus. Han er selv deres livstræ.

Resume

"Vi vil overvinde" er mere end en selvopmuntring. Enhver, der tilhører sejrherren, har andel i hans sejr.

Spørgsmål til drøftelse

Udgangspunkt

"Jeg er moden til øen" (ty)
"Jeg er klar til at trække stikket" (da)

Hvad tænker I, når I hører sådanne udsagn?

Hvordan virker derimod et påtvunget "ø-ophold" (isolation)?

Åb 1,12-18

**Hvilket billede af Menneskesønnen gør særligt indtryk på jer?
Hvorfor?**

"... som død" (v. 17)
"Jeg er ... den, som lever" (v. 18)

Hvilken betydning har Johannes' erfaringer for vores menighed?

Åb 2,1-3

"Ingen kritik er ros nok" (ty)
"Det kunne have været værre" (da)

Hvorfor er ros rimelig, ja livsvigtig?

Hvad er rosværdigt ved menigheden i Efesos?

Åb 2,4-7

"Den, der er tilfreds med sin have, har ikke fortjent den"
(Karl Foerster, Havefilosof)

Hvilken værdi har konstruktiv kritik?

Hvad kan menigheden i Efesos kritiseres for?

Afslutning

Hvad kan Kristus glæde sig over, når han tænker på vores menighed?

Hvordan ville et budskab til vores menighed mon se ud?

De syv breve

Åb 2,8-3,22

"Den, der har øre, skal høre, hvad ånden siger til menighederne"
(Åb 3,22).

Hovedtanke

Budskaberne til de syv menigheder gælder ikke bare dem, men taler også ind i vores tid.

Introduktion

I brevene benytter Johannes det samme skema som i kap. 1 vers 19, og han skriver ned, hvad han har set, nemlig "det, som er, og det, som siden skal ske". Derfor begynder han med at beskrive sine læsesituation og placerer brevene i begyndelsen af bogen.

Brevene indeholder stilistiske kendetegn og adskiller sig dermed fra alle andre tekster i Johannes' Åbenbaring: (1) besked på at skrive ned; (2) Kristus præsenterer sig; (3) beskrivelse af menighedens situation (med ris og ros); (4) anbefaling; (5) appel ("Den, der har øre, skal høre ..."); og (6) løfte til dem, der sejrer. Opfordringen til at skrive og appellen er næsten enslydende for alle menigheder, mens de øvrige udsagn varierer meget. To af menighederne bliver ikke dadlet, og én får ingen ros. Desuden står appellen og løftet til de sejrende efter Thyatira i omvendt rækkefølge.

Selv om brevene er stilet til bestemte menigheder, gælder de ikke bare dem. Allerede i "Canon Muratori" (en optegnelse af nytestamentlige skrifter fra omkring år 200) kan man læse følgende note: "For også Johannes skriver i Johannes' Åbenbaring til syv menigheder, men taler til alle" (Hermann Lichtenberger, *Die Apokalypse*, Stuttgart 2014, 81). At denne generalisering er begrundet i selve teksten, fremgår blandt andet af den formulering, der gentages: "Den, der har øre, skal høre, hvad Ånden siger til menighederne."

På den anden side bidrager hvert enkelt budskab til det samlede billede af kristenheden i Lilleasien på den tid. Hvordan vi i vores tid kan spejle os i det og kan identificere os med det, vil vise sig.

Smyrna og Filadelfia

Åb 2,8-11; 3,7-13

Hvad er fælles for disse to menigheder?

Baggrund

Den "opadstræbende" oldgræske handelsby *Smyrna* (det nuværende Izmir, 120 km nord for Efesos) var rig. Der fandtes tempelanlæg for Tiberius (død år 37 e.Kr.) og dennes mor Livia Drusilla (død år 29 e.Kr.) – det var kejserkultens centre. I modsætning til dette bestod den kristne menighed i byen af fattige mennesker. De var udsat for et stort pres, hvad ikke mindst den jødiske synagoge havde andel i.

Den romerske kejser lod sig tilbede som "herre og gud". Jøder var fritaget for kejserkulten, fordi deres religion var anerkendt af den romerske stat. Det gjaldt også for de kristne, så længe de af de lokale myndigheder blev betragtet som en jødisk sekt. Det protesterede jøderne dog imod, fordi de ikke accepterede Jesus som vejen til frelse og derfor ønskede at distancere sig fra de kristne. Efter at romerske myndigheder var blevet opmærksomme på, at kristne ikke længere var en jødisk sekt, gjaldt fritagelsen for kejserkulten ikke længere for dem. Og fordi de ikke deltog i den, blev de forfulgt. På trods af denne menigheds fattigdom, bliver den kaldt rig og opfordret til fortsat at holde ud i trængsler.

Lige som Smyrna får *Filadelfia* (ordret: broderkærlighed) også kun ros og opmuntring. Også denne menighed lider under presset fra fjendtligt indstillede jøder. Kristus taler til den i ophøjet guddommelighed, for kun Gud er hellig og sanddru. Den ophøjede herre har Davids nøgler i sin hånd. Dermed henvises til et gammeltestamentligt billede (Es 22,22). Dér drejede det sig om nøglerne til det kongelige palads. Her overføres billedet til det himmelske. Kristus vil selv åbne døren til den himmelske festsal for dem. På trods af sine svage kræfter har menigheden holdt fast ved Jesu ord og får nu alt skænket af ham.

Nogle årtier senere bliver flere medlemmer fra menigheder i begge byer henrettet som martyrer.

Pergamon

Åb 2,12-17

Hvilket løfte får de, der sejrer i Pergamon?

Baggrund

Selv om Efesos var hovedstad i provinsen, er det Pergamon, der regnes for det politiske centrum med den romerske statholders residens. Denne by var både midtpunkt for hedensk afgudsdyrkelse (Dionysos, Athene, Zeus) og for kejserkulten. Allerede år 29 f.Kr. fik Pergamon – som den første by i provinsen – lov til at bygge helligdomme for den "guddommelige" Augustus, der dengang stadig var i live (død år 14 e.Kr.), og for *Dea Roma*, der var den gudinde, der beskyttede den romerske stat.

Den, der levede som kristen i Pergamon, befandt sig i centrum for hedensk afgudsdyrkelse. Derfor får menigheden ros for standhaftigt at holde fast ved Kristus. Martyren Antipas var et konkret eksempel på det. Den opstandne Kristus kalder ham for *mit troværdige vidne*. I Åb 1,5 og 3,14 bliver Jesus selv kaldt det.

Men selv denne forbilledlige menighed får kritik. Men *lidt har jeg imod dig* (v. 14). Der er her dog ikke kun tale om en detalje. Endnu farligere end pres udefra var forførelse indefra. Menigheden var udsat for gnostisk påvirkning fra *nikolaitternes* sekt, præget af græsk-filosofisk dualisme. Det er *Bileam* et tydeligt eksempel på (sml. 4 Mos 22-24), som i Ny Testamente står for religiøs forførelse (sml. 2 Pet 2,15-16; Judas 11). Fordi menigheden tolererer denne vranglære, bliver den kaldet til omvendelse for at undgå dommen.

Til fordybelse

Pergamon var i antikken ligeledes et kulturelt midtpunkt. Det lokale bibliotek indeholdt over 200.000 pergamentruller (navnet er afledt af byens navn). Kun biblioteket i Alexandria var større (William Barclay, *Die Offenbarung des Johannes Band 1*, Wuppertal 1970, 93).

Til eftertanke

Lys og skygge ligger tit lige op ad hinanden.

Thyatira

Åb 2,18-29

I hvor høj grad kan situationen i Thyatira sammenlignes med den i Pergamon?

Baggrund

Thyatira (det nuværende Akhisar) var en mindre provinsby, der ikke var præget af religiøs mangfoldighed. Kejserkulten spillede her en mindre rolle end i Efesos, Smyrna og Pergamon. Handel og håndværk florerede. I Filippi mødte Paulus purpurhandleren Lydia, der stammede fra Thyatira (ApG 16,14).

Til menigheden i Thyatira skrives det længste af de syv breve. Efter at Jesus har præsenteret sig selv (betegnelsen Guds Søn findes i Johannes' Åbenbaring kun her), tildeles menigheden stor anerkendelse og megen ros. Dens sande kærlighed og tro viser sig i dens vedvarende tjeneste for dens medmennesker. I modsætning til Efesos (2,4) roses Thyatira for, at den har gjort fremskridt og videreudviklet sig.

Det til trods udtales der en hård og udførlig kritik. Menigheden bliver anklaget for at tolerere en kvinde, der påstår at være Guds profet. Hun betegnes som *Jezabel*, som forførte Israel til afgudsdyrkelse og hor (sml. 1 Kong 16-18). Det kunne tyde på, at hun var gnostiker. I deres lære blev den jordiske, henholdsvis den kropslige del af menneskets eksistens nedvurderet og erklæret for mindreværdig. Gnostikere gav derfor blandt andet udtryk for deres frihed gennem uhæmmet seksualitet.

Til fordybelse

Heraf kan der udledes en vigtig erkendelse. En menighed kan som helhed godt udføre en god og pålidelig tjeneste – og alligevel kan den på grund af et enkelt menneske blive gjort usikker og forvirret i sin tro og sin efterfølgelse. I en sådan situation skal den holde fast og huske på det, den har: kærlighed, tro, tjeneste og udholdenhed (vers 19), altså have Jesus som det klare mål for øje.

Sardes

Åb 3,1-6

Hvad er meningen med så drastisk at sætte liv og død op imod hinanden?

Baggrund

Sardes var en gammel, lydisk kongeby. Den sidste hersker, der havde regeret her, var Krøsus (560-547 f.Kr.), som var legendarisk på grund af sin rigdom. Men bortset fra minderne var der intet tilbage af fortidens glans. Indbyggerne ernærede sig hovedsageligt af at bearbejde uld. Den nedgang, man oplevede i samfundet i løbet af nogle århundreder, gjorde sig gældende for den kristne menighed i løbet af nogle få år.

I beskrivelsen af menigheden nævnes ikke vranglære indefra eller forfølgelse udefra. Det lader til, at man har været forskånet for dette. Alligevel synes menigheden mere død end levende. Opfordringen til at omvende sig (vers 3) består i at huske på det evangelium, de engang har hørt og modtaget. Det var åbenbart blevet glemt, hvilket var årsag til den døende menighed. *Husk derfor*: I det nytestamentlige sprog står verbet i en form, der udtrykker stabilitet. Man kunne også oversætte det på denne måde: "Tænk på, vær hele tiden bevidst om." Kristus råder denne søvnige menighed til hele tiden at huske på, hvilken begejstring evangeliet engang udløste hos dem – og komme tilbage til den.

Til fordybelse

Vaner kan sløve. "Der findes visse ting, der kan genoplives ved hjælp af slørede erindringer Hvis man vender tilbage til et sted, hvor man har oplevet noget væsentligt, kan man opleve stedet med samme intensitet, som man følte dengang" (William Barclay, *Offenbaring des Johannes Band 1*. Wuppertal 1970, 129). Det vil også være klogt af os gang på gang at minde os selv om, hvad Kristus har gjort for os.

Laodikea

Åb 3,14-22

Hvordan kan man se, at der også stadig er håb for denne menighed?

Baggrund

Byen Laodikea blev opført i det 3. århundrede f.Kr. af Antiokus II og opkaldt efter hans hustru Laodike. Byen bliver især kendt for handel, bankvæsen og en lægeskole. Indbyggerne var så rige, at de var i stand til at genopbygge byen uden fremmed hjælp, efter at den var blevet ødelagt ved et jordskælv år 60/61 e.Kr., hvorefter byen oplevede en ny opblomstring.

Brevet til menigheden i denne by er det sidste af de syv breve. Heri afsløres selvsikkerhed som selvbedrag i en menighed, der befandt sig i en af datidens rigeste byer. Sikken modsætning til menigheden i Smyrna, der godt nok var fattig i det ydre, men alligevel blev kaldt rig (2,9).

Efter appellen om at omvende sig kommer en invitation, der er svær at afslå. På mennesker, der er selvretfærdige og selvsikre, virker en appel bedre end en befaling. Jesus står ved døren og banker og beder tålmodigt om at måtte komme ind. Han længes efter (bord) fællesskab.

Det lader til at være denne menigheds ømme punkt. Den er rig på materielle goder og – formentlig – også på det åndelige felt, men de mangler Jesus. Derfor kunne den heller ikke se sin egen tomhed og armod og var stivnet i formalisme.

Til anvendelse

Lige som den gammeltestamentlige helligdom blev opført som "bolig" for Gud (2 Mos 25,8-9), er det også meningen, at den nytestamentlige helligdom – menigheden – skal være bolig for Kristus (2 Kor 6,16).

Resumé

Brevene tegner ikke noget idealiseret billede af de tidligste kristne menigheder. Men på trods af deres svigt forbliver Jesus imødekomende over for sin menighed.

Ekskurs – de syv breves tolkning

Åb 1,9-11,19

Hvis man vil tolke de syv breve til menighederne som hørende til kirkehistoriske tidsperioder, kan man anføre følgende argumenter:

- Navnene svarer til religiøse kendetegn i forskellige historiske perioder (Uriah Smith, *Gedanken über Daniel und die Offenbarung*. Mountain View, CA., o. J., 345 f.).
- Tallet syv har symbolsk betydning og hentyder til fuldkommenhed. Derfor drejer det sig om den kristne kirke op til Jesu genkomst (Manfred Böttcher, *Weg und Ziel der Gemeinde Jesu*. Berlin 1978, 26).
- Historien viser, at budskaberne kan relateres til perioder i kirkehistorien (ABC Bd. 7, 737).
- Da der i Johannes' Åbenbaring findes andre steder, hvor tallet syv spiller en rolle og skildrer kronologiske begivenheder, der strækker sig helt hen til verdens ende, må man gå ud fra, at dette også gælder for de syv breve til menighederne (Mervyn Maxwell, *Gott sorgt*, Itzehoe 1987, 78).

Det, der taler for, at brevene først og fremmest er rettet mod bestemte menigheder i Lilleasien og derudover mod alle andre menigheder, er følgende:

- Budskaberne beskriver situationen i menighederne i det første århundrede. Nikolaitterne var for eksempel en gruppe, der (kun) var fremme dengang. De nævnes ikke kun i brevet til Efesos, men også i brevet til Pergamon, som i kirkehistorisk udlægning refererer til det 4.-6. århundrede – altså meget senere.
- Johannes' Åbenbaring forklarer selv, at brevene er henvendt til datidens menigheder. I beskeden om at nedskrive (1,19) skelnes der mellem, *hvad du har set*, nemlig det, *som er*, og så det, *der siden skal ske*. I kap. 4,1 – direkte efter brevene – får Johannes vist, hvad der herefter skal ske. Altså drejer det sig i brevene til de syv menigheder om det, *der er (nu)* – altså om deres aktuelle situation og Jesu Kristi vurdering af dem (Ranko Stefanovic, *Revelation of Jesus Christ*. Berrien Springs 2002, 98, 103, 184).
- Johannes' Åbenbaring kap. 1-3 henvender sig udtrykkeligt til bogens daværende modtagere. Først efter kap. 4 åbenbares visioner om fremtiden, der strækker sig helt indtil Jesu genkomst. Der findes i teksterne ingen tydelige henvisninger (såkaldte tekstmarkører) til, at brevene er stilet til menigheder flere århundreder frem i tiden.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende
spørgsmål

"Menneskenes (samfundsmæssige) væren bestemmer deres bevidsthed" (Karl Marx).

Hvordan kan det være, at mennesker agerer forskelligt i sammenlignelige situationer?

Åb 2,8-17

Hvilke ligheder er der mellem de to menigheders situation udadtil? Hvilke forskelle er der ikke desto mindre? Hvad kan det skyldes?

Åb 3,14-22

Hvad er Laodikea-menighedens grundlæggende problem – og hvad er den tilbudte løsning?

Hvorfor er vi tit blinde i synet på os selv?

Uddybende
spørgsmål

Hvad ville Jesus synes om i vores menighed?

Hvad er vores problemområder, hvor der er brug for vækst og forandring?

Hvilken af de syv menigheder ligner vores lokale menighed mest? Begrund jeres synspunkt!

Afsluttende
spørgsmål

Hvordan kan de syv breve formidle trøst og optimisme til os?

I Guds tronsal

Åb 4 og 5

"Den, der sejrer, vil jeg give sæde hos mig på min trone, ligesom jeg har sejret og har taget sæde hos min fader på hans trone"
(Åb 3,21).

Hovedtanke

Jesus Kristus sidder ved Faderens højre hånd. Ham, der holder verdens gang i sine hænder, tilkommer lov, pris og ære.

Introduktion

Theologen og tidligere anglikansk biskop N. T. Wright beretter om en kort samtale under gudstjenesten: "Som deltager i en stor procesion drog vi ind i katedralen. Min ledsager, en ældre præst, kastede et blik på programmet for gudstjenesten, som var blevet delt ud til os. Han bemærkede: 'Ah, jeg ser, at vi skal have Johannes' Åbenbaring kap. 4 som anden læsning.' Smilende fortsatte han: 'Et af de to dejligste kapitler i Bibelen!' Velvidende, at jeg ville afsløre mig selv, stillede jeg det nærliggende spørgsmål: 'Hvilket er det andet?' Hans smil blev endnu bredere. 'Selvfølgelig Johannes' Åbenbaring kap. 5!', svarede han triumferende" (Nicholas Thomas Wright, *Offenbarung für heute*, Giessen 2014, 56).

I vores studium i denne uge vil vi sætte fokus på de "to dejligste kapitler i Bibelen", der fører os ind i Guds tronsal, ind i hans himmelske nærvær. Det tidligere syn (Åb 2-3) viste Kristi budskab til den jordiske menighed. Nu skifter synet fra jorden til himlen og koncentrerer sig om, *hvad der siden skal ske* (4,1). Men før fremtidssynet åbenbares, får vi et indblik i Kristi indsættelse i hans himmelske tjeneste efter opstandelsen.

Supplerende studiemateriale:

adventist.dk/adventister/bibelstudie/1-kvartal-2019

Foran den himmelske trone

Åb 4,1-8

Hvad hører med til billedet af Guds trone?

Baggrund

Apostlen kigger ind gennem den åbnede *dør* til det himmelske tempel og ser Guds trone. Tronen står for Guds herredømme over skaberværket, mens *regnbuen* omkring tronen symboliserer hans trofasthed overfor sit folk. Åb 4 er en visionær beskrivelse af tron-salen i det himmelske tempel, hvorfra den omfattende frelses- og domsbegivenhed udfolder sig.

Til fordybelse

Gruppen af de 24 ældste er aldrig før blevet nævnt i Bibelen. Tallet 24 er symbolsk: det består af to gange tolv, hvor 12 er et symbol på Guds folk.

De 24 ældste kunne repræsentere Guds folk i sin helhed, såvel fra gammeltestamentlig som fra nytestamentlig tid. Tallet 24 genspejler også overhovederne af de 24 afdelinger af præster, der skiftevis gjorde tjeneste i det jordiske tempel (1 Krøn 24,1-19).

Til anvendelse

De første lyttere hhv. læsere af Johannes' Åbenbaring har muligvis ved skildringen i kapitel 4 tænkt på jordiske kongers hof, hvor der også sad én på tronen omgivet af rådgivere og andre medlemmer af hoffet.

Johannes gør dog tydeligt, at de jordiske herskere alle står under den Éne, fra hvem al magt udgår. Det er Gud – ikke kejseren i Rom, der i virkeligheden hersker over himmel og jord. Selv når tilstandene i vores verden for os ser kaotiske ud – holder Gud fra sin tronsal alle tråde i sin hånd.

Lovsang til skaberen

Åb 4,9-11

**Hvilken reaktion udløser skikkelsen på tronen?
Hvad er årsagen til det?**

Baggrund

De fire væsener er ophøjede engle, der tjener Gud som budbringere og tronvogtere (sml. Sl 99,1). Deres vinger symboliserer, hvor hurtigt de udfører Guds anordninger, og deres øjne henviser til deres intelligens. De fire skikkelser, der sammenlignes med en løve, en okse, et menneske og en ørn, henviser til himmelske budbringere "i deres mangfoldighed af opgaver, evner og skikkelser" (ABC, Bd. 4, 577).

At falde ned på sit ansigt var i datidens kultur den højeste form for ærbødighed.

Til fordybelse

At *pris* og *ære* og *magt* tilkommer Gud, bliver i vers 11 begrundet med hans skabergerning: "Skabelsen er den grundlæggende forudsætning ... Gud har skabt alt, og den magt, der tilkommer ham, beror på hans vilje. Guds vilje, som først og fremmest kommer til udtryk i hans bud, vedrører verdensordenen" (Klaus Berger, *Kommen-tar zum Neuen Testament*, Gütersloh 22012, 1009).

Den, der sætter spørgsmålstegn ved, at Gud har skabt verden, berøver den bibelske frelseshistorie dens grundlag. Uden skabelsens og syndefaldets historiske forankring mangler forudsætningen for menneskets frelse ved Jesus Kristus.

Til anvendelse

Gud bliver tilbedt af de fire væsner og de 24 ældste i den himmelske tronsal. Tilbedelsen bør også i vores personlige andagt og i vores gudstjeneste være et centralt element.

Sabbatten er blandt andet en påmindelse om skabelsen (2 Mos 20,11). Den minder os om, at vi skal omgås skaberværket med nænsomhed.

Tronskildringer i Det gamle Testamente

Es 6,1-3
Ez 1,4-28; 10,18-22
Dan 7,9-10.13-14

Hvilke ligheder og forskelle findes der i sammenligning med skildringen i Johannes' Åbenbaring 4?

Baggrund

Beskrivelsen af Guds trone i Johannes' Åbenbaring 4 har mange ligheder med de gammeltestamentlige profeters skildringer. I modsætning til Esajas, Ezekiel og Daniel er Johannes dog yderst tilbageholdende med, hvad Gud Faders person angår: Han nævnes ikke en gang med navn, men beskrives kun ganske kort ved sammenligninger med ædelsten (Åb 4,2-3).

Til fordybelse

Troende mennesker har altid ønsket at se Gud (sml. 2 Mos 33,18 og Joh 14,8). Imidlertid vidner Bibelen om, at ingen syndige mennesker kan se Gud. Når han selv viser sig for udvalgte profeter, sker det aldrig umiddelbart: "Hvad de så, var kun ydre manifestationer af Gud, som dog kun åbenbarede visse sider af Gud, mens de ikke så Gud i al sin dybde" (Ekkehardt Müller, *Die Lehre von Gott*, St. Peter am Hart 2010, 106).

Den slags syner er forbundet "med udsendelse og kald til opgaver. På den måde bliver tronskildringen en slags opgavefordeling i himlen" (Berger, 1007).

Til anvendelse

Kun den, der ser verden fra Guds perspektiv, kan få mening i hverdagslivet. Han ved, at der bag og over alt synligt findes endnu en dimension, som langt overstiger alt jordisk. Gudsforglemelsen i den vestlige verden er således i virkeligheden ikke et resultat af selvpåført umodenhed, men tværtimod er den blevet en indsnævring af vores egen horisont. Bibelsk profeti kan hjælpe med at udvide ens eget synsfelt.

Den forseglede skriftrulle

Åb 5,1-7

Hvilket dilemma fremgår tydeligt i lyset af den forseglede bog?

Baggrund

Den græske tekst antyder, at bogen ligger "til højre for den, der sad på tronen". Den venter på den ene, der er værdig til at gribe den og tage plads på tronen. Men det er ikke til at se, hvem det skulle være, og Johannes kastes ud i dyb sorg. Hans inderlige smerte antyder, at det handler om frelsens dybe dimension.

Til fordybelse

Der findes forskellige tolkninger til indholdet og betydningen af bogen hhv. skriftrullen.

Nogle fortolkere sætter lighedstegn mellem den og Lammets og livets bog i kap. 13,8: Netop her er det i øjnefaldende, at udtrykket livets bog, det slagtede lams bog findes. Det ville forklare, hvorfor det udelukkende er Jesus Kristus (ikke engang Gud-Fader), der ejer fuldmagten til at bryde seglene. Den faldne menneskeheds frelse krævede Jesu offerdød. Kun han er derfor værdig til at åbne skriftrullen og bekendtgøre navnene på de ved hans blod frelste mennesker for hele universet.

I antikkens hverdag blev købskontrakter forseglet. Den nye ejer brød seglene og blev dermed den retmæssige ejer. Betragter man det, der sker omkring tronen, ud fra synsvinklen af den store strid mellem Kristus og Satan, så overgår ejerskabet af jorden og dens beboere til Jesus med den forseglede bog. Jesus alene er værdig til at løse krisen om herredømmet. Også udlægningen af den forseglede rulle som dokument for ejendomsret hhv. købskontrakt sigter mod frelsesplanen.

Til eftertanke

Ved denne tronbestigelse går Lammet til tronen og tager bogen til sig. Dermed lægges al autoritet over til Kristus (sml. Ef 1,20-22). Hele den himmelske verden erkender hans retmæssige herredømme over jorden.

Hvad betyder det for mig og mit liv?

Værdig er Lammet!

Åb 5,8-14

Hvorfor er Kristus den eneste, der kan bryde seglene?

Baggrund

Skildringen i kapitel 5 minder om indsættelsesceremonien af kongerne i Det gamle Testamente, hvor de under deres tronbestigelse fik overrakt en afskrift af lovbogen, dvs. en afskrift af moseloven. (5 Mos 17,18-20; 2 Kong 11,12-19; 2 Krøn 23,11-20). Dermed blev de anerkendt som herskere.

Da Lammet tager bogen, bliver hele menneskehedens skæbne lagt i hans hænder. De fire væsener og de 24 ældste falder ned for hans fødder og tilbeder ham, hvormed de bekræfter Kristi offer. Med sit blod har han betalt løsesummen for den faldne menneskehed og tilbyder frelsen sammen med løftet om en ufattelig skøn fremtid til enhver.

En utallig engleskare slutter sig til de fire væsner og de ældste, der omringer tronen og lovpriser den nyligt tronede konge (v. 12), fulgt af alle skabninger i himlen og på jorden (v. 13). Deres lovprisning bliver af de fire væsner besvaret med *Amen* og de 24 ældste med at kaste sig ned. Dermed slutter højtideligheden i den himmelske tron-sal.

Til fordybelse

Johannes' Åbenbaring 5 beskriver et afgørende øjeblik i frelsesplanens historie: Kristi indsættelse i sin tjeneste som konge og ypperstepræst i den himmelske helligdom efter sin død. (sml. Hebr 12,2; Åb 3,21).

Til anvendelse

Frelsen ved Lammets blod står åben for mennesker af alle tungemål og nationer (v. 9). Racisme og nationalisme har ingen plads i Guds rige. Troende er som *konger og præster* kaldet til lovprisning af Gud og Kristus og til at bære evangeliets befriende budskab ud i verden.

Helligåndens udgydelse

Joh 7,39
ApG 2,32-33

Hvad var forudsætningen for Helligåndens udgydelse?

Baggrund

Jesu "løfter om frelse bliver faktisk først virkeliggjort efter hans ophøjelse og herliggørelse" (Rudolf Schnackenburg, *Das Johannesevangelium: Zweiter Teil*, Freiburg 21977, 217). Dertil hører også løftet om Helligånden. Også Peter gør det tydeligt i sin pinseprædiken, at Jesus blev ophøjet efter sin opstandelse, og at han først kunne udgyde Helligånden efter at have modtaget den af Faderen.

Til fordybelse

"Da Kristus var vendt tilbage til himlen, besteg han den himmelske trone, mens englene tilbad ham. Så snart denne højtidelige handling var afsluttet, blev Helligåndens fylde udgydt over disciplene ... Gennem udgydelsen af Helligånden til pinse forkyndte himlen, at frelserens indsættelse var fuldbyrdet. Ifølge sine løfter havde han sendt Helligånden til sine efterfølgere som tegn på, at han som præst og konge havde modtaget al magt i himlen og på jorden og nu var den salvede over sit folk" (Ellen White, *Gute Nachricht für alle*, Zürich/Wien 2016, 32).

Resumé

Idet Kristus satte sig på den himmelske trone, indtog han den plads, som tilkommer ham, som konge. Således blev han også vores mellemmand hos Gud. Ved ham har vi adgang til Faderen og finder tilgivelse. Ham, der holder historien i sine hænder, tilkommer ære, lov og pris.

Spørgsmål til drøftelse

Udgangspunkt	Hvad kendetegner en officiel højtidelighed? Hvornår bliver der afholdt den slags?
Tillægsspørgsmål	Hvorfor er en højtidelig ceremoni og tilstedeværelsen af personer med høje officielle embeder så vigtige?
Åb 4,8	Hvorfor fremhæves Guds hellighed her? Hvilken rolle spiller Guds hellighed i menigheden i dag?
Åb 4,11	Hvordan bliver magten præsenteret her? Hvordan omgås vi begrebet magt i en tidsalder med "flade" hierarkier?
Åb 5,9-10	Hvad er kernen i denne sang? Hvilken rolle spiller frelsens erfaring i vores liv?
Til fordybelse	Hvorfor er musikmediet særlig egnet til at lovprise Gud?
Afslutning	Hvilken betydning har Jesu indsættelse på tronen i jeres liv hhv. for menigheden?

De syv segl

Åb kap. 6

"Du er værdig til at få bogen og bryde dens segl" (Åb 5,9).

Hovedtanke

Ved hjælp af Jesus føres menneskehedens dramatiske historie frem til sin sejrige afslutning.

Introduktion

De seks første segl brydes, mens der sker skrækelige ting: krig og død, inflation og pest, forfølgelse og naturkatastrofer. Så der hersker en dystre stemning i sjette kapitel i Johannes' Åbenbaring. Hvad drejer det sig egentlig om?

For at kunne svare på det, gør vi brug af det vigtigste princip for udlægning af Bibelen: at tage hensyn til konteksten! Ligesom Jobs skæbne kun kan forstås i sin rammefortælling, lige sådan er det også her. Job og hans venner kendte ikke til Satans rolle og drog derfor forkerte konklusioner. Havde de kendt den rette, større sammenhæng, var de nok kommet frem til andre konklusioner.

Det samme gælder for tydningen af de syv segl. Først er der hele bogens indledning. Allerede i første kapitel præsenteres den for os som en trøstens bog for de troende. De syv lysestager og de syv stjerner er symboler på, at menigheden befinder sig i Guds beskyttende nær-vær og hånd (1,20). Således fører han den igennem historien.

I det femte kapitel læser vi om de himmelske væsners brændende ønske om, at nogen måtte åbne bogen med de syv segl (5,2-5). De lider under, at der ikke er nogen, der er værdig til at gøre det, indtil det frelsende lam er fundet (5,5.7-10). Man fornemmer et lettelsens suk, for nu kan historiens sidste og frelsende akt udspille sig.

I det syvende kapitel står så de beseglede hellige, den store skare af frelste, foran Gud. Dette er rammen for, at de seks segl kan brydes. Dermed bliver blikket vendt fra det skræmmende til Guds frelsende handlen.

Ekskurs – hvad står de syv segl for?

Der findes ikke nogen almen anerkendt tolkning af de syv segl, men der findes forskellige synspunkter.

ABC (Adventist Bible Commentary) formoder, at det er kirkehistoriske begivenheder, der i den forseglede bog skildres i symbolsk kodesprog. Der nævnes følgende muligheder for tidsepoker: **1. segl:** år 31-100 e.Kr.; **2. segl:** år 100-313 e.Kr.; **3. segl:** år 313-538 e.Kr.; **4. segl:** år 538-1517 e.Kr.; **5. segl:** år 1517-1755; **6. segl:** år 1755 og frem til Jesu genkomst. Dateringerne knyttes til historiske begivenheder.

Der er også dem, der i de beskrevne scenarier ser Guds disciplinære tiltag over for de troende for at gøre dem egnede til at sejre. Især de fire apokalyptiske ryttere skal holde de troende på den rette sti.

Såvel Wuppertaler Studienbibel som Craig S. Keeners *NIV Application Commentary* til Johannes' Åbenbaring påviser, at de omtalte begivenheder bygger oven på hinanden: Død er en følge af krig, hungersnød er en følge af ødelæggelse, hungersnød er årsag til epidemier og sygdomme, og det har til syvende og sidst indvirkning på hele skaberværket. Dermed er nævnt de væsentligste kræfter, der former historien. Så længe de findes, er der ikke noget, der er sikkert på denne jord. Men samtidig findes der også et trøstende aspekt, idet ikke hele menneskeheden er ramt af lidelse, død og ødelæggelse. Det er tegn på, at Guds barmhjertighed – trods traumatiske oplevelser – er en realitet lige til det sidste.

Der findes flere paralleller til andre tekster: til de syv breve til menighederne, til Jesu tale om endens tid og til tegnene på endens tid (Matt 24), til dyrtider i Israel (Ez 14 og 3 Mos 26) og til de fire hestevogne i Zakarias' bog kap. 6. Men selv om der findes punktvis ligheder, er der dog også store linjer, der ikke stemmer overens, og der er stadig en del ubesvarede spørgsmål.

Vi kan læse dette kapitel som opmuntring, som bevis på Guds frelsergerning i vanskelige tider. Det er ham, der er forfatteren, der skriver historiens bog og som også vil føre den til en lykkelig afslutning. Selv om historien er præget af sejr, krig, dyrtid og død – det er Gud, der har herredømmet og ham, der bevarer sine trofaste børn.

Seglene brydes højtideligt

Åb 6,1.3.5.7.9.12

Hvilke detaljer nævnes i forbindelse med, at de seks første segl brydes?

Baggrund

Som det allerede blev annonceret i kapitel 5, brydes seglene af den eneste, der er værdig til det, nemlig lammet. De første fire segl brydes under instruktion af fire himmelske væsner. Johannes opfordres i sit syn flere gange til at komme helt tæt på scenariet, så han kan opleve alting på nært hold. Da det er Gud, der er den handlende, skal læseren også kunne følge forløbet i sit fulde omfang.

Romerske juridiske dokumenter og testamenter var almindeligvis forseglet med syv segl, der blev udført af en notar og seks vidner.

Den slags dokumenter blev først og fremmest læst op, når indholdet skulle gøres retsgyldigt. På samme måde blev også kongelige bestalingsdokumenter overrakt i forbindelse med romerske tronbestigelser. Seglenes brydning var tegn på den egentlige magtovertagelse.

Til anvendelse

Det er Guds korsfæstede søn, der er den eneste handlende i forbindelse med åbningen af den forseglede bog. Handlingen bliver fulgt af de himmelske væsner, der længes efter en sejrfuld afslutning på frelseshistorien, men den bliver ledsaget af truende jordiske begivenheder. Det er vigtigt for Gud, at hans menighed kender og genemskuer disse sammenhænge. Opfordringen: "Kom!" er også stilet til os. Gud lader os se ind i sin frelsende gerning bag denne verdens kulisser, fordi han vil styrke vores tro.

Til eftertanke

Hvad betyder det for mig, at Gud ønsker, at jeg som bibellæser personligt skal være tilskuer til åbningen af bogen med de syv segl? Hvilken reaktion udløser det hos mig?

Det første segl: Sejrl

Åb 6,1-2

Hvordan beskrives den første rytter?

Baggrund

Det første segl viser en rytter på en hvid hest. Han får en (sejrs) krone og er bevæbnet med en bue. Han betegnes i dobbelt forstand som sejrrig. I modsætning til de følgende ryttere nævnes der hos ham ingen negative følger.

Den hvide hest tolkes som kongehest. Nogle adventistiske fortolkere udlægger det som menigheden på apostlenes tid (år 31-100 e.Kr.) *Hvid* var også Østens farve, og visse fortolkere henviser til Partherriket, der var en dominerende magt i Iran og Mesopotamien i det første århundrede f.Kr. og de to første århundreder e.Kr.

Den første rytter indtager en førende position. Nogle ser i ham Kristus selv eller i det mindste evangeliets sejrsgang. Der er andre, der snarere tolker det som kendetegn på Antikrist, der har tillagt sig den hvide farve som from camouflaged. Hvis man tager udgangspunkt i sidstnævnte udlægning, ville de følgende ryttere være hans allierede.

Til fordybelse

Den første rytters særlige kendetegn er hans krone og hans sejsikre optræden. Med ham begynder den med længsel ventede åbning af bogen i lammets hånd. At denne sejrrige rytter nævnes i begyndelsen, kan tages som "forvarsel" for de senere åbninger af seglene. Hans strålende lys skinner ud over alle følgende begivenheder, der ender med den sejrrige overtagelse af den syndige verden for at virkeliggøre hele universets håb.

Til eftertanke

Hvordan ville jeg fortsætte historien, hvis jeg kun kendte denne første rytter?

Krig, dyrtid og død

Åb 6,3-8

Hvilke begivenheder nævnes, da de tre næste segl brydes?

Baggrund

Efter den første sejrige rytter på den hvide hest kommer der yderligere tre ryttere, hvis indvirkning på jorden er yderst negativ: freden bliver taget, de basale levnedsmidler bliver dyrere, og døden kommer. Mange mennesker dør på grund af vold, sult, pest og vilde dyr. Hestenes farver understreger disse følger: den *ildrøde* farve står for det udgydte blod, *sort* står for dyrtid og *gustengul* for døden.

Det er dog ikke rytterne selv, der dræber menneskene, men menneskene indbyrdes, fordi den skærmende fred er taget fra dem. Med symbolet af vægten konstaterer den *tredje* rytter blot omfanget af, hvor dyrt kornet bliver. Det mål, der her nævnes, svarer til datidens dagsration for én person. At prisen angives til at være én denar svarer til en prisstigning til det tidobbelte. Dog forskånes olie og vin, som kun velhavende mennesker havde råd til. Og selv om døden i kølvandet på den fjerde rytter er nok så slem, rammer den dog ikke alle mennesker, men kun en fjerdedel.

Til fordybelse

De, der tolker dette som verdens- og kirkehistorie, ser her tiden fra år 100 til år 1517 e.Kr. Beskrivelserne er dog holdt i så almene vendinger, så de også kan passe på andre epoker i historien. Drejer det sig her snarere om generelle erfaringer i en verden, der er faldet i synd? Er budskabet i synet: Sådan ser det ud, når Satan får frit spil? Det medfører tit og ofte ukontrolleret vold, uretfærdig fordeling af livsvigtige ressourcer, mord og lemlæstelse – hele planeten kommer ud af ligevægt

Til anvendelse

Gud er dog under alle omstændigheder den kærligt handlende. Selv om Guds ord (brødet) bliver dyrere, er der stadig tilbud om Helligånd (olien) og frelse (vinen).

Det femte segl

Åb 6,9-11

Hvilke informationer giver teksten om sjælene under alteret?

Baggrund

Martyrernes blod, der klæber til alteret, gør opmærksom på, at vi befinder os ved helligdommens brændofferalter. Her blev offerdyrene brændt som stedfortrædere for syndere.

Johannes ser, hvordan martyrernes sjæle råber til Gud fra foden af dette alter. Budskabet ligger i længslen efter retfærdighed for de mennesker, der måtte lide for deres tro. Det såkaldte "teodicé-spørgsmål" – altså spørgsmålet om Guds retfærdighed i lidelsen – stilles her af de berørte selv til Gud og lammet, til den, der holder trådene i sin hånd.

Adventisternes bibelkommentar ser heri en opmuntring til alle troende, der har været ude for vold og uretfærdighed, hvis skæbne Gud ikke har overset. Med det femte segl bliver fokus flyttet fra den generelle verdenssituation til de troendes situation i denne verden. Gud har omsorg for dem – også i lidelsen. Derfor bekræfter han allerede nu for dem, at de må bære retfærdighedens hvide klædning.

Til fordybelse

Med denne beskrivelse tager seglens brydning en trøsterig drejning, idet der nu er tale om en direkte kommunikation mellem Gud og hans trofaste børn. Når de råber på retfærdighed, får de ikke alene svar, men der bliver også handlet. De får en hvid klædning og har lov til at være sikre på at tilhøre Guds familie. På den måde finder de fred midt i forfølgelserne. Et andet trøsterigt budskab er Guds tålmodighed, der ønsker, at evangeliet skal nå *alle* mennesker.

Til eftertanke

Hvor ser jeg mig selv i dette billede? Hvilken trøst gælder for mig?

Det sjette segl

Åb 6,12-16

**Hvilke begivenheder i endens tid beskrives her?
Hvorfor blev menneskene bange og ønskede at dø?**

Baggrund

I beskrivelsen af det sjette segl benytter Johannes henvisninger og billeder fra Gamle Testamente (Es 13,13; Ez 38,19-23; Joel 2,10; Nah 1,5-6). Der benyttes også en umiskendelig parallel til Matt 24,29-30, hvor tegn på endetiden beskrives. Det er påfaldende, at der benyttes sammenligninger udtrykt med ordet "som". I disse sammenligninger beskrives noget, der er vanskeligt at forestille sig, og som aldrig før er sket.

Der nævnes syv grupper af angstfyldte mennesker. Frygten for de sidste begivenheder og Guds dom gør ikke holdt hos noget menneske – bortset fra de beseglede troende.

Til fordybelse

Adventistiske fortolkere har for det meste tydet disse beskrivelser for at være bestemte begivenheder i fortiden – som fx jordskælvet og tsunamien i Lissabon d. 1. november 1755, den såkaldte "mørke dag" d. 19. maj 1780 og den usædvanlige stjerneregn d. 13. november 1833. Andre ser i versene 12 til 17 en højdramatisk skildring af verdens undergang i voldsomme billeder, hvor Guds skaberakt vendes til det modsatte (sml. 1 Mos 1).

Det lyder på beskrivelsen, som om himmel og jord bærer sorg, fordi der er sket så megen uretfærdighed og undertrykkelse, som dog nu endelig får en ende. Nu er tiden kommet, hvor Gud selv griber ind og er advokat for de magtesløse.

Resumé

Åbningen af bogen med de syv segl foretages af Kristus, der dermed indfrier de trofastes længsel og endelig gør en ende på syndens historie.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende
spørgsmål

Hvornår har I oplevet, at information om de reelle sammenhænge har kastet helt nyt lys over en situation?

Supplerende
spørgsmål

Hvilken betydning har konteksten (sammenhængen) for jer, når I læser i Bibelen?

Åb 6,1-2

Hvilken tolkning af rytteren på den hvide hest er mest plausibel for jer og hvorfor?

Åb 6,3-8

I sammenhæng med disse tre segl beskrives en række negative begivenheder. Hvad betyder disse beskrivelser for de troende, der er på Guds side?

Åb 6,9-11

Jesu vidner længes efter retfærdighed.

**Deler I denne længsel efter retfærdighed?
Hvordan forstår I det svar, de får?**

Åb 6,12-17

I forbindelse med det sjette segl beskrives kosmiske begivenheder og dramatiske naturkatastrofer.

Hvorfor forbinder mennesker disse begivenheder med Guds vrede?

Hvor i dette billede optræder de troende?

De beseglede

Åb 7

"Skad ikke jorden eller havet eller træerne, før vi har beseglet vor Guds tjenere på deres pande" (Åb 7,3).

Hovedtanke

Idet Gud lader sine børn besegle, sørger han for, at de kommer igennem de apokalyptiske katastrofer.

Introduktion

Anvendelsen af segl kan påvises allerede for tiden omkring år 3000 f.Kr. De blev brugt for at kendetegne retmæssig ejendom og gøre det tydeligt, at man havde i sinde at beskytte den og hævde sin ejendomsret.

Seglets symbol, nogle gange også segllakkens farve, stod for autoriteten og magten af den person, der forseglede dokumentet. I middelalderen anvendte kejsere, konger og andre landsfyrster rødt voks, klostre og stifter grønt, frie rigsbyer (fx hansestæderne [red.]) hvidt, patriarken i Jerusalem og ridderordenens stormestre sort.

For at beskytte seglet mod misbrug ansatte man en seglbevarer. Uden autorisation fra ejeren måtte intet besegles. Åbningen af seglet forudsatte ligeledes en tilsvarende fuldmagt og autoritet.

Vi ved, at hverken officielle eller tekniske segl kan garantere fuldkommen sikkerhed (jævnfør danske cpr-numre, der jo også er en slags segl, og som er kommet i forkerte hænder). De kan kun udtrykke, at nogen er villig til at beskytte et forseglet objekt. For at garantere sikkerhed er det nødvendigt, at man med fuld virkning sikrer sin autoritet. Det er af og til nødvendigt eftertrykkeligt at håndhæve sin ejendomsret til det forseglede gods.

Spørgsmålet om, hvem der kan undgå endetidens apokalyptiske katastrofer, besvarer Johannes med en henvisning til de mennesker, der bliver beseglet. På den måde signalerer Gud, at han sørger for de udvalgte liv og levned. Gud lader ingen i stikken, som betror sig til ham.

Vindene holdes tilbage

Åb 7,1-3

Hvordan bliver det tydeligt, at Gud under alle omstændigheder behersker situationen?

Baggrund

Allerede Ez 9 beskriver i et udførligt syn, hvordan Gud sætter et mærke på de gudfrygtige, som de gudløse i Israel ikke modtager, når Gud holder dom over Jerusalem. På lignende måde beskriver Johannes, at Gud besegler dem, som han vil føre gennem endetidens katastrofer.

Vindene såvel som *jordens fire hjørner* er begreber, der anvendes i Bibelen flere gange (Jer 49,36; Dan 7,2; Zak 6,5). Vindene står for de fire verdenshjørner, men bliver også brugt om noget dramatisk, der er under opsejling. Salmisten ser vindene som guddommelige sendebud (104,4).

Til fordybelse

Efter oprensningen af seglenes forskellige katastrofer er der et spørgsmål, der trænger sig på: *Hvem kan da bestå?* (6,17). Åb 7 giver et trefoldigt svar. Den kan bestå, som er beseglet af Gud, den, der hører med til de 144.000 og den, der har rensset sine klæder i Lammets blod. De besegledes tal kan ingen tælle (7,9).

Synet tydeliggør, at Guds engle kontrollerer ødelæggelsens kræfter. Så længe Gud ikke tillader det, bevæger ingen vind nogen kvist på træerne. Det bliver tydeligt, at begivenhederne står under Guds kontrol.

Til eftertanke

Som bekendt er der mest stille i orkanens øje. Det gælder også for troende, der fæstner blikket på Jesus.

"Du er det stærke tårn,
du er øjet i storm.
Du taler til sjælens oprørte hav i mig,
Herre: 'Fred være med dig!'"
(Tysk menighedssangbog 115)

Kvantitet eller kvalitet

Åb 7,4-8

Hvorfor understøtter det, at stammerne Dan og Efraim mangler i optællingen af de 12 stammer, det synspunkt, at det her drejer sig om et symbolsk tal?

Baggrund

"Selvom tallet ethundredefireogfyrratusinde mangler i GT, bærer det på dette sted ... ved sin kobling med Israels tolv stammer gammeltestamentligt præg ... hundredefireogfyrrer er kvadrattallet af tolv, hvori gudsfolkets ideale fuldtallighed ... viser sig. Kvadrattallet bliver igen ganget med tusind, hvor tusind skal være et udtryk for en stor mængde ... På den måde opstår den højest mulige mangedobling. Herfra kan der slet ikke være tale om at tænke på en besegling af nogle særligt udvalgte kristne. Hele menigheden besegles" (WStB, Adolf Pohl, *Die Offenbarung des Johannes*, Teil 1, Berlin 1985, 195).

"Hvis man ville tage tallet af dem, der ud af hver stamme besegles, bogstaveligt, ville det være nødvendigt at anse de beseglede som bogstavelige jøder og det ny Jerusalem ... som ren jødisk by med udelukkende jødiske indbyggere ... Desuden bliver der i Det nye Testamente talt om, at hedningekristne tilhører det sande Israel (sml. Rom 2,28.29; Fil 3,3)" (*Lehre und Leben, Grundbegriffe von A-Z*, hrsg. von der Gemeinschaft der STA, Berlin, 1973, 158).

Til fordybelse

Ifølge Thorleif Boman skelnes der mellem hebraisk og græsk tænkning i deres måde at gå til værdiansættelse af mængder hhv. tal på. Mens israelitterne koncentrerer sig om, hvordan en ting bliver gentaget og således bliver til en bestemt mængde, interesserer man sig i den græske tænkning for det nøjagtige tal af individer hhv. en konkret afmålt størrelse. Tilsvarende skelnes mellem en rumlig-kvantitativ (græsk) og en dynamisk-kvalitativ (hebraisk) tilordning (Thorleif Boman, *Das hebräische Denken im Vergleich mit dem griechischen*, Göttingen 1952, 142-146).

En stor skare forenet i at lovprise Gud

Åb 7,9-12

Hvad udtrykker beskrivelsen "en stor skare, som ingen kunne tælle"? Hvad er de himmelske væsner og de frelste enige om?

Baggrund

"Med optakten *derefter så jeg* et scenskifte ... Stedet skifter, for Johannes ser nu ikke længere på jorden som i 7,1, men ind i det himmelske tempel (v. 15) ... Det er ikke uvæsentligt for udlægningen at lægge mærke til skiftet i skildringsmåden. De forseglede var kun vidne til en audition (en lytteoplevelse, hørelse af en stemme v. 4), hvorimod Johannes modtager et billedligt syn af den utallige skare" (WStB, Pohl, a.a.O., 199). Den slags dobbelte situationer forekommer ofte i apokalypsen, som blot understreger pålideligheden af det hørte eller set.

Til fordybelse

I Åb 5 *hører* Johannes om en løve (5,5), men ser et lam (5,6) – begge er symboler på Jesus Kristus. Johannes *hører* om de 144.000 (7,4), men hvad han ser, er den store skare (7,9). I kapitel 17,1 *hører* han om den store skøge, men ser en kvinde siddende på et skarlagenrødt dyr (17,3). Først *høre*, siden *se* (det samme) – det er en gentagen metode af den profetiske beskrivelse i Johannes' Åbenbaring. Deraf følger, at de 144.000 og den store skare er den samme gruppe af troende.

Til anvendelse

Mens martyrerne i kapitel 6,10 *råbte* fyldt af smerte og sorg til Gud, lyder her (7,10) et *sejrsråb*. Selvom de frelste har gjort smertelige erfaringer, lægger de dem bag sig og lovpriser Gud.

Til eftertanke

Formuleringen *en skare som ingen kunne tælle* minder om Abraham-fortællingen (1 Mos 15,5; 22,18). Dengang fik troens fader løftet om et afkom af samme størrelsesorden. Den, der kan *høre* og *se*, erkender, hvordan Gud opfylder, hvad han har lovet.

Lammet, der er over alle

Åb 7,13-17

Hvad henviser klædningernes renselse i "Lammets blod" til? Hvorfor kan "Lammet" vogte de frelste og føre dem til livets kildevæld?

Trængsel eller ydmygelse, undertrykkelse, sorg "er centrale udtryk i NT for den kristnes lidelser i verden, specielt under forfølgelser" (Elberfelder Studienbibel NT, Wuppertal 1994, 836).

I Matt 24,21 henviser Jesus til *den store trængselstid*, som allerede Daniel (12,1) havde skrevet om, og knytter den sammen med Jerusalems belejring og tiden før sin genkomst. (Hebræerbrevet understreger, at man allerede befandt sig ved *dagens ende* [1,2]). De 144.000 er kommet ud af den store trængsel og står foran tronen og Lammet. Gud vil aftørre deres tårer, deres lidelser er endt (sml. 21,4).

Uanset, hvordan man ser på seglene, leder kapitel 7,13-17 læsernes blik hen på frelsens tid efter livet på jorden.

Til fordybelse

Historien lærer os, at Jesu efterfølgere igen og igen kan komme ud i situationer, hvor under normale omstændigheder "intet menneske kan blive frelst" (Matt 24,22), hvis Gud ikke griber ind. Jesus (Matt 24,22), Johannes (Åb 7,1) og Paulus (1 Kor 10,13) er dog enige om, at Gud gør alt for, at hans børn kommer sikkert igennem dem. Troende gør godt i at holde sig til dette tilsagn og ikke give næring til angsten for det, som de muligvis kunne komme ud for.

Til eftertanke

"Vi er din ejendom, vi er i dine hænder.
Vi stoler på din magt ved alle jordens ender.
Vi er i strid så stor, dog byder Lammet trods.
Vor skyld er alt tilgivet, og freden er hos os."
(Frit efter Hans-Georg Lotz, 1962)

De besegledes kendetegn

Åb 7,4.9.14-17;
14,1-5

Sammenhold det, der kendetegner menneskene i begge opstillinger.

Åbenbaringen 7	Åbenbaringen 14
Antal	Antal
Hvor kommer de fra?	Hvor kommer de fra?
Kendetegn	Kendetegn
Aktivitet	Aktivitet
Karakter	Karakter

Baggrund

"Menighedens kendetegn som førstegrøde leder tanken hen på præsteskabet. For præster og offerdyr var det et ufravigeligt krav i GT, at de fysisk var fejlfri" (WStB, Adolf Pohl, *Die Offenbarung des Johannes*, Teil 2, Berlin 1974, 133).

I den græske og i den latinske oversættelse sættes begrebet jomfruelig i forbindelse med begge køn. Den jomfruelighed eller kyskhed, der menes her, fremgår af tekstens sammenhæng. Det er ikke den kropslige renhed, men handler meget mere om en trofast indstilling til Jesus.

Her fortsættes tankerne, som allerede findes hos profeterne i den gamle pagt, når det handler om at beskrive frafald fra Gud (Jeremias, Ezekiel).

Supplerende studiemateriale:
adventist.dk/adventister/bibelstudie/1-kvartal-2019

Beseglet med Guds ånd

Ef 1,13-14
2 Kor 1,21-22

**Hvilken rolle tilskrives Helligånden ifølge Paulus?
Hvilken konsekvens har det for de troende?**

Baggrund

Gud giver os med Helligånden en slags forskud. Luthers oversættelse taler om *et løfte på vores arv*. Det oprindelige ord overtog grækerne, romerne og egypterne fra fønikierne. Der er tale om en udbetaling, som på den ene side viser sælgerens gode vilje til at bringe sagen til afslutning, og på den anden side garanterer, at ejendomsretten over varen er gået over til køberen.

Paulus ønsker at fremhæve, at Helligånden indmejsler i os, hvad Kristus har grundlagt på korset, og hvad vi gennem efterfølgelse har taget til os. Frelsesvished opstår også under vanskelige omstændigheder, når vi ser på det, som HAN har gjort for os.

Til fordybelse

Kan Paulus hjælpe os til en dybere forståelse af beseglingen, som den er omtalt i Johannes' Åbenbaring? Vi skal vare os for alt for hurtigt at knytte tekster fra forskellige sammenhænge sammen.

Billedet om seglet har to betydninger: Det, der er beseglet, er kendetegnet som nogens ejendom og står under dennes beskyttelse. *Paulus* tilsikrer de troende, at Gud bevarer og beskytter dem som sin "ejendom" og henviser til den deraf følgende konsekvens: at være et Guds barn, der har en evig arv i vente. I Johannes' billedsprog tjener seglet til at anskueliggøre de troendes bevarelse i den store trængsel og at kendetegne dem som Jesu trofaste efterfølgere: "som havde dets navn og dets faders navn skrevet på deres pande" (14,1).

Resumé

Kristendommens historie såvel som den enkeltes skæbne fortæller om kriser, der truer tro og liv. Gud sætter sit tegn som beskyttelse på os, så vi kan bestå i endetidens udfordringer.

Spørgsmål til drøftelse

- Udgangspunkt **Hvorfor hælder vi mennesker til at tematisere det negative frem for det positive?**
- Supplerende spørgsmål **Hvad kunne hjælpe os til at rette blikket mod opmuntrende tanker og forestillinger?**
- Åb 7,1-3, 14,1 **Hvad skal billedet om beseglingen tydeliggøre for os?**
Hvad står Guds og Kristi "navn" for?
- Åb 7,4-9 **Hvad taler for, at det handler om en og samme gruppe af frelste mennesker?**
Hvad kunne tale imod?
- Åb 7,10-17 **Hvad synes I, der er særlig tiltalende ved beskrivelsen af de frelste?**
Hvad betyder løfterne i v. 15-17 for jer?
- Ef 1,13-14
2 Kor 1,21-22 **Hvad betyder og bevirker beseglingen med Helligånden i vores liv?**
- Afslutning **Hvordan har I oplevet, at Kristus har været "stormens øje" for jer?**

De syv basuner

Åb kap. 8-11

"I de dage, da den syvende engel skal blæse og lade basunen lyde, er Guds hemmelighed fuldbyrdet, som han har forkyndt det for sine tjenere, profeterne" (Åb 10,7).

Hovedtanke

Gud hører sine trofaste vidners bønner om frelse.

Introduktion

I november 1618 iagttager Johannes Kepler i Linz en komet med en særlig kraftig udstråling. Den kan ses i hele det romerske rige til langt ind i januar, og det udløser dystre forudanelser. "Man oplever en grum komet og fornemmer store ulykker," stod der i byrådsmedlem Volkmar Happes "Thüringische Chronik".

Trediveårskrigen (1618-1648) bekræfter al frygt: "Krig, oprør, blodudgydelse, pest, inflation og ulykker, der ikke findes ord for" hærger Europa. Også for andre krønikeskrivere er tegnet på himlen et tegn fra Gud, en ildstav, der varsler krig og ulykke som straf fra Gud på grund af menneskenes synder.

Især protestantiske kristne lever i bevidstheden om verdens snarlige undergang. Den usædvanlige komet varsler en frygtelig fremtid. Således prædikes der fra kirkernes prædikestole. Også astrologen og astronomen Kepler ser en sammenhæng mellem kometen og historiens forløb: pest, sult, vold og krige.

Spørgsmålet er ikke, hvorvidt kometer kan forudsige fremtiden, men hvor nøjagtigt, og hvad der i lyset af det guddommelige tegn bør gøres. Medens den ene gruppe proklamerer jordens undergang, mæner den anden gruppe til besindighed: De, der opdager kometer, bør ikke lammes af frygt, men derimod føre et gudfrygtigt liv (nach *Die Zeit*, 18.1.2018, 20).

Troen på den profetiske betydning af himmellegemers tegn levede videre i de følgende århundreder til længe efter oplysningstiden. Gang på gang har man tydet astronomiske fænomener som varsler på voldsomme krige. Også adventister i det 19. århundrede tydede visse naturfænomener som tegn på endens tid (jordskælv, formørkelse af himlen, stjerneregn (meteorregn). Hvordan læser og forstår vi nu om dage den slags bibelske profetier?

De helliges bønner

Åb 8,1-5

Forestil dig situationen og handlingen, der her er beskrevet. Hvad er det, der skal udtrykkes med scenen i helligdommen?

Baggrund

Der, hvor synet med seglene ender (kap. 4-7), begynder der en ny åbenbaringscyklus. Den tager udgangspunkt i martyrenes råb (de til enhver tid trofaste), hvis blod (svarende til offerdyrenes blod ved foden af brændofferalteret) skriger på Guds hævn (ret og retfærdighed). De får sejrsklædningen og får pålagt at være tålmodige "en kort stund" (6,9-11).

Den indledende scene til synet om basunerne viser, at Gud har hørt og vil høre de helliges bønner, der er steget op fra brændofferalteret som røgelsesofre (5,8).

At ilden fra røgelseskarret kastes til jorden indvarsler Guds syvdobbelte dom (sml. Ez 10,2ff).

Til fordybelse

En jødisk bibelkommentar forklarer, at lammet ved aftenofferet lagdes på brændofferalteret, og at blodet blev udgydt ved foden af alteret. En præst tog et røgelseskar af guld med ind i templet og ofrede på guldalteret. Når præsten kom ud, kastede han ilden fra alteret på jorden. Samtidig blæste syv præster i deres basuner og bekendtgjorde dermed, at den dags tempeltjeneste var afsluttet.

Basuner, henholdsvis trompeter, var en vigtig bestanddel af dagligdagen i det gamle Israel (4 Mos 10,8-10; 2 Krøn 13,14-15). Deres klang mindede menneskene om tilbedelsen i templet. Der blev blæst i trompeter i forbindelse med kampe, høsten og ved festlige lejligheder. De "mindede" Gud om hans pagt med sit folk og formanede folket om at forberede sig på Herrens dag, dommens dag (Joel 2,1).
Til anvendelse

Gud hører sine børns bønner. Den vished må man hele tiden have for øje på trods af diverse historiske – og de efterfølgende – skrækscenarier.

De fire første basuner

Åb 8,6-13

Hvilke dele af skaberværket kommer til at lide under de fire første domshandlinger?

Baggrund

Det nævnes udtrykkeligt, hvad de fire domsbasuner er rettet imod: jord, hav, floder og himmellegemer. Beskrivelsen minder om skabelsen, hvor himmel, jord og hav blev adskilt, ligesom også nat og dag og stjernehimlen blev skabt. "Himmel, jord, hav og kilder" er i den første engels budskab et billede på hele den Gudsskabte verden (14,7).

Det er altså hele verden, der hjem søges af straffedomme. Katastrofen rammer dog i hvert enkelt tilfælde kun en tredjedel af skaberværket (ud over mennesker også træer, græs, fisk, skibe, salt- og ferskvand, dags- og nattelys). "Hvor seglenes plager straffer en fjerdedel af alle mennesker (6,8), er omfanget nu steget til en tredjedel" (Stuttgarter Erklæringsbibel = Lutherbibel med forklaringer, s. 1845). De virkemidler, Gud gør brug af, er hagl og ild, blod, et stort bjerg, en stor stjerne (Malurt, vers 11) samt mørke.

Til fordybelse

Disse plager (9,20) gælder dem, der bor på jorden (v 13). Dermed menes der afgudsdyrkere og syndere, der ikke vil omvende sig fra deres skændige gerninger (9,20-21). Som modsætning til dem beskrives de troende som indbyggere i himlen, der er beseglede og står under Guds beskyttelse (9,4; 7,1-17; 14,1-5; 17,14).

Til anvendelse

Basunerne kan læses som en aktuel beskrivelse af vores tid: omfattende skovbrande, storme med hagl, overfiskeri, skibskatastrofer, forurenede drikkevand m.m. Nu er billeder i syner jo ikke fotografier, men snarere malerier, der beskriver situationer, som de gang på gang kan forekomme. Er det synernes hensigt at blive identificeret med bestemte begivenheder, eller vil de snarere opfattes som advarsler?

Til eftertanke

Hvad er forskellen på plager, der advarer og kalder på omvendelse, og prøvelser, der styrker troen (Rom 5,3-5)?

Den femte og sjette basun

Åb 9,1-11; 12-21

Prøv at forestille dig, at de to skildringer af synerne er to på hinanden følgende dramatiske filmscener.

Baggrund

Efter de fire basunskildringer følger tre andre, der indvarsles med ve, ve, ve. Det tyder på, at der skal til at ske endnu værre ting.

I forbindelse med den femte engel falder der igen en stjerne fra himlen, denne gang ikke ned i floder og kilder, men derimod ned på jorden. Den åbner porten til afgrunden, som lader sort røg stige op, der formørker alt. Ud af afgrunden kommer en hær af græshopper, der ikke æder alting op eller dræber nogen, men som påfører menneskene frygtelige smerter, ligesom skorpioner gør. Deres anfører er afgrundens engel (Abaddon/Apollyon = ødelægger) – et tegn på dømmelige kræfter (sml. 20,1-3). Menneskene plages i fem måneder – svarende til græshoppers normale levetid (SEB s. 1846).

Ved floden Eufrat løser den sjette engel fire andre engle, der dræber en tredjedel af menneskene med ild, røg og svovl, der kommer ud af gabene på en kæmpemæssig rytterhær (hestene har løvehoveder og giftige slangehaler). Hele hæren består af 200 millioner – "et symbol på en gigantisk størrelse" (SEB s. 1846).

Til fordybelse

Den billedrige skildring af handlingsforløbet og den detaljerede beskrivelse af hovedaktørerne – græshopper og heste – kan ikke entydigt knyttes sammen med bestemte historiske begivenheder. Dog kan der ikke herskes tvivl ved følgende: Mens den femte basun forårsagede pinefulde smerter for en tredjedel af menneskeheden, dør et tilsvarende antal under den sjette basun. Plagerne forværres ...

"Også denne grufulde plage skal forstås som kald til omvendelse (vers 20). Men menneskene fortsætter med deres foragt for Guds bud" (SEB s. 1846).

Til eftertanke

Utallige hære har i tidens løb begået ufattelige grusomheder og påført mennesker og folk umådelige lidelser – helt op til i dag.

Ekskurs – de syv basuners tydning

Der er ingen syner i Johannes' Åbenbaring, der er blevet fortolket så forskelligt som de syv basuner. Det skyldes det utrolig varierede billedsprog, der knytter begreber sammen, der sprænger alle erfaringer (hagl - ild - blod; bjerg - blod - fisk - skibe - stjerne - nøgle - brønd - røg - græshopper - skorpioner - heste - kroner - kvindehår - løvetænder - krigsvogne osv.).

Det er forklaringen på, at selv bibelfortolkere, der følger et bestemt tolkningsskema (tidshistorisk, verdens- og kirkehistorisk, apokalyptisk), kommer frem til vidt forskellige og modsatrettede resultater. Den skråsikkerhed, de af og til forsvarer deres synspunkter med, slører den tolkningsmæssige vilkårlighed, der ligger til grund for udlægningerne.

Fortolkere inden for Adventistkirken har generelt bestræbt sig på at tolke Johannes' Åbenbaring i en verdens- og kirkehistorisk sammenhæng. Selv om denne fremgangsmåde er rimelig og logisk – Johannes' Åbenbaring omhandler trods alt hele perioden mellem Kristi første og andet komme – så vil et forsøg på at knytte symbolsproget vedrørende de syv segl, basuner og de sidste plager sammen med bestemte personer, begivenheder og institutioner dog ende med et utilfredsstillende resultat.

I det følgende præsenteres forskellige tolkninger, der har været fremholdt af førende adventist-eksegeter (ifølge Ministry, jan. 2012, 8):

1. **basun:** vestgoternes angreb på Rom; dom over byen Jerusalem; kristenforfølgelser initieret af Rom.
2. **basun:** vandalernes angreb på Rom; det hedenske Roms fald
3. **basun:** hunnernes angreb på Rom; dom over kirken; kristenhedens frafald
4. **basun:** det vestromerske riges fald; den mørke middelalder; ateismens opståen
5. **basun:** islams opståen og udbredelse; middelalderens korstog; den katolske modreformation; ateisme og sekularisering
6. **basun:** det osmanniske rige; endetidens Babylon; den sidste verdenskrise

Et intermezzo fyldt med håb

Åb 10,1-11,14

Hvilken opgave får Johannes (10,8-11)? Hvordan beskrives de to vidner (11,3-12)?

Baggrund

Ligesom i andre rækker af syner i Johannes' Åbenbaring bliver der indføjet et mellemstykke inden det endelige klimaks. Det skal lede læsernes opmærksomhed hen på menigheden, som sejrrigt går igennem vanskelige tider (7,1-17; 14,1-5; 16,15). Ligesom ved seglene er dette mellemstykke todelt (kap. 10 og 11), men betydeligt længere end de andre.

Ved den syvende basun i *kap. 10* varsler en engel endens tid med en højtidelig ed (v. 5-7). Han overdrager en skriftrulle til Johannes, som han skal sluge, og giver ham den opgave fortsat at forudsige kommende begivenheder (kap. 12ff).

I kap. 11 står to *vidner/profeter* i centrum, der – som billede på menigheden – gennemlever en tid med forfølgelser og prøvelser, profeterer i Guds navn, prædiker omvendelse for jordens indbyggere (11,10), klædt i sæk (11,3), gør undergerninger ligesom Moses og Elias (11,6), står foran Herren ligesom Josua og Zerubbabel (Zak 4) og bliver bevaret på underfuld vis. *Når de har fuldført deres vidnesbyrd* (11,7), vil man dræbe dem, men ligesom Jesus vil de opstå efter tre en halv dag og i en sky fare til himmels. "De to vidners prædiken bliver afvist. Først da dommen falder over byen (11,13), omvender de tiloversblevne indbyggere sig" (SEB s. 1847).

Til fordybelse

Da Millerbevægelsen troede, at Kristus ville komme igen 22. oktober 1844, var dette et *sødt* budskab for dem. Men da tiden gik, uden at der skete noget, blev det *bittert i deres mave*.

Opgaven til Johannes om fortsat at tale profetisk opfattede de sabbathholdende adventister som en opgave om på ny at forkynde det evige evangelium i lyset af de tre engles budskaber i Åb 14.

Til anvendelse

Jesu menighed skal vide: Gud bekender sig til sine vidner uafhængigt af, hvor og hvornår de lever, og hvilke vanskeligheder de gennemlever – Gud er hos dem!

Den syvende basun

Åb 11,15-19
Baggrund

Hvilke himmelske og hvilke jordiske begivenheder kendetegner denne verdens histories afslutning?

”Sammen med den sidste basuns toner lyder der himmelsk lovsang, der lovpriser Guds endelige sejr. Udsigten til dette skal styrke de troendes tillid, så de kan klare de sidste trængsler. Det skal blikket ind i det himmelske tempel også bidrage til. Her ses pagtens ark som tegn på Guds nærvær midt i den frelste menighed” (SEB s. 1847).

Til fordybelse

Den syvende basun sammenfatter med få ord indholdet af bogens anden halvdel, som beskriver de sidste begivenheder (kap. 12-22) og skildrer det tredje ve (9,12):

- **Folkeslagene rasede:** Satan og hans to medsammensvorne – dyret i havet og dyret på jorden – forfører verdens folkeslag til at kæmpe mod Guds folk (Åb 12-14; 16,12-16).
- **Din vrede er kommet:** Gud reagerer på folkenes vrede med de syv sidste plager, som betegnes som Guds vrede (Åb 15-16).
- **... og tiden, da de døde skal dømmes:** I løbet af de tusind år finder domshandlingen over de vantro sted, hvorefter dommen fuldbyrdes (20,11-15).
- **... og give løn til dine tjenere:** I det nye Jerusalem får de hellige og profeterne – alle som ærer Guds navn – deres løn (Åb 19-20).
- **... og ødelægge dem, der ødelægger jorden:** Babylons undergang (Åb 17-18) og tilintetgørelsen af den antiguddommelige alliance under Satans ledelse er den sidste domshandling i det jordiske endetidsdrama (Åb 19-20).

Resumé

Guds straffedomme skal føre jordens indbyggere til indsigt og omvendelse. Samtidig er de tegn på den hjælp, som Gud har lovet sin trængte menighed.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende
spørgsmål

Hvilken betydning tillægger I usædvanlige naturfænomener i sammenhæng med jeres trosliv?

Supplerende
spørgsmål

Hvad synes I om prædikener, der bygger på den slags begivenheder?

Åb 8,1-5

Vores bønner stiger op til Gud som røgelse.

Hvad siger dette billede jer i forhold til bøttesvar, der lader vente på sig?

Åb 8,6-13

Hvilke områder af livet er berørt af disse plager? For hvem gælder de, og hvem er ikke berørt af dem?

Hvad er forskellen på plager og prøvelser?

Åb 11,18

"Folkeslagene rasede ... og tiden er kommet til at... "

I hvilken grad beskriver denne sætning

- situationen i vores tid?
- jeres forventning til Guds indgriben?

Uddybende
spørgsmål

Hvilken virkning har domsbasunerne på jer? (de syv basuner)

Afsluttende
spørgsmål

Hvilken opmuntring har I personligt kunnet udlede af synerne om de syv basuner?

Den besejrede fjende

Åb 12

"De har besejret ham ved Lammets blod og ved deres vidnesbyrds ord. De havde ikke livet for kært til at gå i døden" (Åb 12,11).

Hovedtanke

For di Satan er en besejret fjende, skal vores tænkning og tro også være bestemt af Jesu Kristi sejr.

Introduktion

Den, der lider, søger efter mening i sin lidelse. At finde en mening hjælper til at acceptere lidelsen og at kunne komme igennem den. Sommetider hjælper det, at den slags erfaringer indordnes i grundlæggende overbevisninger, f.eks.: Verden er præget af synd. Eller: Verden er en arena for store konfrontationer mellem lys og mørke. I andre situationer griber vi til nytte-optimisme: Det, der ikke tager livet af mig, gør mig stærk.

De oprindelige modtagere af Johannes' Åbenbaring – de tidlige kristne i den romerske provins Asien – står på grund af afvisningen af statskulten på kanten af samfundet og lider. Fyldt af Ånden får Johannes lov til at bringe dem hjælp til tydningen af denne situation med sine syner.

Det tolvte kapitels tre billeder er sammenlignelig med et kirkealters tredelte maleri: Sidefløjene med motiverne "kvinden, hendes barn og dragen" (vers 1-6) og "kvinden, hendes andre børn og dragen" (vers 13-17) afspejler menighedens situation i samfundet. Det centrale motiv i versene 7-12 vidner om, at den, der står bag trængsels-situationen, allerede er besejret.

Den, der spørger om, hvordan kampen mellem Mikael og dragen blev udkæmpet og afgjort, burde se på Jesu liv, hans prædikener, hans tilgivende og helbredende virke, hans lidelse og død, hans opstandelse og himmelfart. Her fandt Satans afgørende fald fra magten sted for vores skyld.

Truet, men alligevel bevaret

Åb 12,1-6

Hvordan beskriver disse vers den trængte menigheds situation?

Baggrund

Bag billedmotivet af *kvinden* står vers som i Es 66,6-13: Zion bliver mor til alle børn i endetidens frelsesfællesskab. Det er fra Zion, at den, der bærer Israel og alle folks håb, udgår. Det messianske *barn* udgår fra Israels folk. Men nu er den menighed, der bekender Jesus og er fyldt med Ånden, trængt og truet.

Billedet af den morderiske *drage* (Satan), som står foran den kvinde, der skulle føde, gør det klart, at den romerske verdensmagts trussel kun er et baggrundsfænomen. Det nyfødte messianske barns lidelse og død står dog i fokus. Løftet, som er givet denne søn, er, at han skal herske over alle folk. Han overlader ikke verdensherredømmet til mennesker, der formaster sig til at herske over alle mennesker. Han gør selv krav på herredømmet, så freden kan spredes blandt mennesker.

Kvinden flygter ud i ørkenen. *Ørkenen* er et opholdssted for flygtninge og oprørere, et tilflugtssted i nød og trængsel. De omtalte menigheder i Johannes' Åbenbaring lever midt i stedkendte byer, midt i byerne, men alligevel i ørkenen, på kanten af samfundet, som outsiders, trængt og truet.

Samtidig er ørkenen et sted, hvor man kan blive bevaret (Moses, Elias, Jesus). Dette sted i ørkenen midt i samfundet blev beredt hende af Gud. Menigheden skal ikke undre sig over sin nød. Det er det sted, der er *beredt for dem af Gud*. Samtidig får den tilsagnet om, at nødsituationen er tidsbegrænset, og at menigheden bevares i denne tid – selvom nogle af dens medlemmer bliver dræbt. En anden henvisning til, at den bevares, er motivet om *ørnevingerne*. (sml. 2 Mos 19,4).

Til fordybelse

Hvilke erfaringer for hjælp og bevarelse kan jeg se tilbage på med taknemmelighed?

... hvem kan da være imod os!

Åb 12,7-12
Rom 8,31

Hvordan personificeres den magt, der truer menigheden?

Baggrund

Billedet af *dragen* viste i antikkens verden og dermed også i den bibelske tradition den magt, der er ansvarlig for kaos og alt det, der er fjendtligt overfor Gud.

I Salmernes Bog 74,13-15 er der med drabet af dragen vist tilbage til skabelsen, hvor Gud skabte rum for liv af det, der var *tomhed og øde*, og dermed brød med kaosmagten ved at besejre Livjatan.

I Es 27,1 er Guds gerninger i endens tid i fokus: "På den dag straffer Herren med sit skarpe, store og stærke sværd Livjatan, den flugtsnare slange, Livjatan, den bugtede slange; han dræber dragen i havet". Også her – ligesom i Johannes' Åbenbaring – er der lighed mellem dragen og slangen.

I Åb 12 står dragen for Satan. Menigheden skal forstå, hvorfor trængsel og lidelser når den netop nu: Dragen er besejret og derfor rasende.

Kampen blev afgjort på Golgata. Overalt i Det nye Testamente, hvor der tales om Satans fald, henvises til Jesu gerninger og død på korset. (Luk 10,27-30; Joh 12,31-33).

Dragens nederlag består i, at han ikke kunne få fat i barnet, og at dette barn satte Satans uindskrænkede herredømme på plads. Om det skriver Paulus også: "Han afvæbnede magterne og myndighederne, stillede dem offentligt til skue og førte dem i sit triumftog i Kristus" (Kol 2,15; sml. Hebr 2,14).

Til fordybelse

Lammets blod, dvs. Jesu død, er alene grundlaget for de troendes sejr. Ved troen har de andel i Jesu sejr over den onde. Som sejren over dragen står i centrum i kapitel 12, og dette kapitel står i centrum af Johannes' Åbenbaring, skal også Jesu sejr stå i centrum for vores tro og tænkning – og ikke frygten for den onde eller det onde.

Gud er trofast

Åb 12,13-16
1 Kor 10,13

Hvilke udtryk om at blive bevaret anvender teksten?

Baggrund

Vers 13 knytter sig til vers 6. Da dragen begynder at forfølge kvinden, fik hun givet den store ørns to vinger for at flyve ud i ørkenen. *Ørnevingerne* står for, at Gud er den, der frelser. Gud havde båret sit folk på ørnevinger, mens de vandrede gennem ørkenen (2 Mos 19,4).

I ørkenen ved *kvinden* ikke, hvad hun skal leve af. Her dukker minder op om, hvordan Elias overlevede hungersnød (1 Kong 17). Der blev ligeledes sørget for ham i tre og et halvt år (Jak 5, 17). Et andet eksempel er bespisningen af Israels folk i ørkenen (2 Mos 16,12-13). Også *jorden*, der åbner sin mund for at opsluge alt ondt og truende, hører til de gammeltestamentlige billeder på frelse (4 Mos 16,29-34).

Kvinden befinder sig *tre og en halv tid* (v. 14) hhv. 1260 dage = tre og et halvt år (v. 6) i ørkenen. Tre og en halv tid som halvdelen af syv kunne – ved siden af år-dag-princippet – også tolkes som et symbolsk tidsrum og stå for en af Gud begrænset tid med krise, lidelse og prøvelser (sml. 1 Kong 18, 1 med Jak 5,17 og Åb 11,2-3). Det betyder i sidste ende, at Satans rasende gerninger på jorden ikke vil vare i al evighed.

Til anvendelse

Det i 12,14 anvendte tidsudtryk *kairos*, der er brugt tre gange, betyder "en gunstig anledning, et egnet tidspunkt", hvormed der altid menes "afgørelsens øjeblik", hvor en afgørelse tages eller undlades. Der kan være tale om et kortere (1 Kor 7,5; 2 Kor 8,14; 1 Thess 2,17) eller længere (Mark 10,30; Luk 21,24; Rom 8,18; 11,5) tidsrum.

På grundlaget af dag-år-princippet tolker adventister "tre og en halv tid" almindeligvis som de 1260 år fra 538-1798 e.Kr. som begyndelsen og enden på den pavelige dominans. I denne tid blev kristne, der tænkte anderledes, ofte forfulgt og dræbt. Også i dag ser vi, at kristne af radikale politiske eller religiøse kræfter fratages deres rettigheder, deres frihed, deres liv, og at deres kirker bliver ødelagt. Teksterne kan på denne måde også tolkes bredere.

... således vil de også forfølge jer

Åb 12,17-18
Joh 15,20

Hvor i vers 17 findes meningen med de kristnes lidelse og trængsel?

Baggrund

I kapitel 12,17 beskrives forfølgelsen af Guds folk i forskellige billeder. Først bliver det samlede Guds folk beskrevet i skikkelse af en himmelsk *kvinde*. Dernæst kendetegnes de som de troende i provinsen Asia – geografisk og tidsmæssigt – og til sidst som de standhaftige. I sin vrede over kvinden går *dragen* hen for at kæmpe mod de troende. Et lignende skifte mellem kollektiv og individuel henviselse foreligger også i de syv breve (sml. Åb 2,1 med 2,7 etc.).

I disse billeder betragter menigheden sig selv og den situation, som Gud har sat dem i. På den måde får den hjælp til at finde en indre distance til de umiddelbart oplevede erfaringer af trusler og trængsler. De erkender deres lidelser som en del af en større sammenhæng og ved på samme tid, at dragen er besejret, og at der er lovet dem frelse.

Til fordybelse

Det græske udtryk (*hoi loipoi*), der ofte bliver oversat (som i den danske bibel) med "de øvrige", "betyder ... 'de andre'. Det indeholder altid en sammenligning (ligesom med en mønt – den ene side og den anden side, men samme mønt). Tanken om en lille rest, der er levnet, ligger ikke i udtrykket. Ofte betegner det oven i købet et flertal i stedet for et mindretal. Ikke sjældent står en enkelt overfor en langt større gruppe af andre – 'de øvrige'" (*Hoffnung, die uns trägt*, Lüneburg 2008, 207). Sml. her Matt 25,10-11; Luk 18,9.11; 1 Thess 4,13; Apg 2,37.

Tilsvarende burde kapitel 12,17 oversættes med "de andre af hendes efterkommere" – netop de andre ved siden af den først fødte dreng fra vers 5. Udtrykket *øvrige* skal ikke ses som en stor mængde i modsætning til kvinden, men til sønnen i vers 5. Det er forskellen mellem den førstefødte og de mange brødre (Rom 8,29). Enhver sand troende er på den måde barn af Jerusalem, den himmelske moder (Gal 4,26; sml. Luk 19,43). Også i den sidste tid vil Jesu søstre og brødre være at finde.

... de holder fast ved ordene i denne bog

Åb 12,17; 22,9

Hvad er kendetegnende for kvindens andre børn?

Baggrund

Kvindens efterkommere beskrives flere gange med to egenskaber: De holder fast ved *Guds ord* og *Jesu vidnesbyrd* (1,2,9; 6,9; 20,4) hhv. ved Guds bud og Jesu vidnesbyrd (12,17; 14,12). Allerede de første sætninger forklarer, hvad der er ment med denne formulering (1,1-3): bogen hhv. selve budskabet i Johannes' Åbenbaring. Dets indhold blev af Gud personligt videregivet til Jesus, og han har formidlet det via en engel til Johannes, der har givet budskabet videre til menigheden. Hvad Johannes modtog på øen Patmos var *Guds ord* og *Jesu vidnesbyrd*, som allerede var forundt ham før landflygtigheden (1,9). De troende blev forfulgt på grund af, at de holdt fast ved ordet og vidnesbyrdet. (6,9; 12,17; 20,4).

Når vi ser nærmere på det, bliver det tydeligt, at de to kendetegn i bund og grund er det samme:

- 1 Begge kendetegner dem, der bliver forfulgt.
- 2 *Guds ord* og *Guds bud* betyder det samme (Sl 119,16; Es 1,10; 2,3; 5,24). I dag tænker vi på Bibelen, når vi hører udtrykket *Guds ord*, og de 10 bud, når vi hører udtrykket *Guds bud*. Men dengang fandtes ingen bibel, som vi kender den i dag. Ord, anordninger og Guds bud var indholdsmæssigt et og det samme.
- 3 Guds ord og Jesu vidnesbyrd er ens i betydning. Jesu vidnesbyrd er Guds ord (Joh 3,31-34).

Udtrykkene – Guds ord, Guds bud og Jesu vidnesbyrd – betegner på den måde det af Kristus bevidnede og givne gudsord. Det at holde fast ved det profetisk formidlede vidnesbyrd i Skriften – i Johannes' Åbenbaring såvel som i hele den hellige Skrift – er følgelig det vigtigste kendetegn på kvindens efterkommere. Derfor understreger Johannes' Åbenbaring igen og igen det at holde fast ved bogens profetier (1,3; 22,7.9.18-19).

Derudover kan *Jesu vidnesbyrd* stå for yderligere profetiske vidnesbyrd svarende til Bibelens budskab.

Så fryd jer da, himle, og I, som har bolig i dem!

Åb 12,12
Fil 4,4

Hvilken virkning skal beretningen om Jesu sejr over Satan have i de troendes liv?

Til fordybelse

Kristne bor ikke i himlen, men på jorden. Der bliver deres tro udfordret og anfægtet. Derfor er det netop vigtigt at leve på Jesu sejr. Begjstringen over, at de på trods af en vis nød hører til Guds rige, må gerne bestemme deres liv og tænkning.

Nogle kristne har vedvarende Djævelen for øje og føler sig truet af ham. De lever i varig alarmberedskab. Denne angst er en hindring for en glad og bekymringsfri tro, blokerer for at omgås mennesker, der tænker anderledes, og skaber fjendebilleder og berøringsangst. Denne angst er også til hinder for at lære mere og vokse i troen.

Ifølge udsagnene fra Det nye Testamente er frelsen i Jesus Kristus allerede en realitet i denne verden, som virker i den enkeltes og menighedens liv. I dem er nyskabelsen (Es 65,17; 2 Kor 5,17; Gal 6,15), opstandelsen (1 Kor 15,20; Kol 2,12; 3,1) og det evige liv (Joh 5,24) allerede begyndt. Set i perspektiv af korset har vi lov til at leve bekymringsfrit og med forventningens glæde se frem til frelsens fuldendelse.

Til eftertanke

Hvad nytter det, at Djævelen er blevet kastet ud af himlen, men at han stadig behersker vores tanker, så livet bliver angstfyldt og indsnævret?

Resumé

I centrum af tankerne, troen og håbet står ikke Djævelen og alle hans gerninger, men Kristi sejr for os. Denne viden giver os vished og fortrøstning og gør os frie.

Spørgsmål til drøftelse

Udgangspunkt

Mennesker vil gerne finde meningen med lidelsen.

Hvilke forsøg på forklaringer er I stødt på?

Supplerende
spørgsmål

Hvilken forklaring for lidelser i vores verden, synes I er brugbare?

Hvilke spørgsmål forbliver alligevel ubesvaret?

Åb 12,3-4

Dragens billedmotiv findes mange steder i Bibelen.

Hvordan hjælper det jer?

Hvor giver det anledning til problemer hos jer?

Åb 12,17

Hvor meningsfyldt er det at sætte hverdagsproblemer i forbindelse med Satan?

Hvad taler for, og hvad taler imod?

Åb 12,10-12

Hvilke konsekvenser drager I for jeres vedkommende af disse vers?

Afslutning

Hvorfor behøver kristne ikke hele tiden leve i "alarmberedskab"?

9

Det store bedrag

Åb 13

"Men jeg er bange for, at ligesom slangen forledte Eva ved sin snedighed, skal jeres tanker komme på afveje bort fra det oprigtige og rene forhold til Kristus" (2 Kor 11,3).

Hovedtanke

"Hold fast ved Kristus" bør være mottoet, når menneskelig "kunnen" prøver at træde i stedet for Guds og lover helbredelse og frelse.

Introduktion

For nogle år siden blev Tysklands forsvarsminister Karl-Theodor zu Guttenberg udsat for offentlig kritik. Han blev beskyldt for at have copy-pastet adskillige passager i sin doktorafhandling. Den tyske politiker var ellers afholdt og kendt for sin retlinethed. Nu skulle han forsvare sig over for universitetet i Bayreuth. Og offentligheden krævede også opklaring.

Guttenberg var ikke den eneste, der udsatte sig selv for den slags beskyldninger. Man oplever plagiater inden for både journalistik, litteratur, musik og videnskab. Sociologen Sebastian Sattler påviste ud fra 159 afleveringer, at studerende i gennemsnit benyttede sig af 20 % afskrift.

Ifølge en anekdote blev maleren Pablo Picasso engang spurgt om, hvem der efter hans mening var det største talent blandt malere. Han svarede: "Peter Paul Rubens, for af hans cirka 600 malerier er der op til i dag bevaret 2700."

Efterligninger og forfalskninger findes overalt. De forplumrer eller fortrænger virkeligheden. Motivet er for det meste – ud over præstationsangst – en stræben efter profit og magt.

Johannes' Åbenbaring 13 konfronterer os på lignende vis med forfalskninger. Her er det Guds væsen og frelsergerning, der bliver efterlignet. I denne uge ser vi på denne teksts billeder og forsøger at forstå "billedhistoriens" anliggende for os i dag.

Djævelske efterligninger

Åb 13

**Med hvilke midler opnår "dyret" tilbedelse?
Hvad kan på den anden side få mennesker til at tilbede Gud?**

Baggrund

Åb 13 er fyldt med symboler, men hvad er temaet? Det ses tydeligt på nøgleordene magt (v. 2.4.[5].7.12.[15]) og tilbedelse (v. 4.8.12.15). Magt og ideologi smelter sammen til tyranni. Dragen giver dyret "sin magt og sin trone og stor styrke" (v. 2).

Dyret oplever en indsættelse med overdragelse af embedsmyndighed og uindskrænkede magtbeføjelser.

Denne magt udfordrer Gud på tre områder. Det spotter (Joh 10,33): hans navn (dvs. hans person), hans hus (dvs. helligdommen) og de, der bor i himlen (de hellige, Åb 17,14, sml. Luk 10,20; Fil 3,20). Det er en åndelig kamp mellem Gud og Satan, og der kæmpes om menigheden (12,17).

Ved hjælp af et mægtigt bedrag efterligner dragen Jesus. Og en satanisk treenighed bestående af dragen, dyret, der kommer op af jorden, og dyret, der stiger op af havet, udfordrer den guddommelige treenighed (1,4-5) som hersker over denne verden.

Det slagtede lam (5,6.9.2)	Et såret (ordret: slagtet) hoved (13,3)
Jesus kom til live (2,8; 1,18)	Dyret kom til live (13,14)
Gud Fader deler sin trone med Jesus (2,28; 3,21)	Dragen overlader sin trone til havdyret (13,2)
Magten tilhører Jesus (12,10)	Dyret fra havet får magt (13,4)
Jesus kæmper (12,7-11) som Mikael (ordret: Hvem er som Gud?)	Dyret fra havet: "Hvem er dyrets ligemand, og hvem kan gå i krig mod det?" (13,4)
Jesus tilbedes af hele skaberværket (5,9-14)	Dyret fra havet tilbedes af jordens befolkning (13,4)

Til eftertanke

Satan vil sætte al sin forføriske evne ind på at vildlede med vellignende efterligninger ... Fordi forfalskningen er så tæt på originalen, må vi hele tiden være på vagt (FG (Budskaber til menigheden) bind 2, 88).

Det første dyr

Åb 13,1-8

Hvordan beskrives dyret fra havet? Hvem tilbyder ikke dyret?

Baggrund

Johannes' Åbenbaring 13 er inddelt i to dele, der hver især indledes med: Og jeg så (v. 1.11), og slutter med en indirekte appel Her kræves ... (v. 10.18).

Dyret fra havet har alle kendetegn fra de fire dyr i Daniels Bog kap. 7.

Johannes' Åbenbaring	Kendetegn	Daniels Bog
13,1	Stiger op fra havet	7,2-3
13,1-2	Fire ting hørende til dyreriget: løve, bjørn, panter, 10 horn	7,4-7
13,4	Magt og styrke	7,7
13,4-5	Bespottelse, forfølgelse	7,25
13,5	3½ tid, hhv. 42 måneder	7,25

Dyret med de syv hoveder og ti horn ligner dragen (12,3), hvorfor dyret kan opfattes som en inkarnation (at blive til kød) af dragen – som modsætning til Kristi menneskevorden. Satan optræder i skikkelse af politiske magter. Desuden ses en parallel mellem døden og Jesu opstandelse og dyret, der blev dødeligt såret, men kom til live igen (13,14). Dragen trækker i de politiske tråde (sml. 17,12-13) for at nå ikke-åndelige mål i åndelig forklædning.

Dyrets tilhængere er åndeligt set placeret på jorden (v. 8), de hellige i himlen, i Guds hus, helligdommen (v. 6). Menneskene deler sig i de hellige, der bor i himlen, og dragens tilbedere, der bor på jorden. Sidstnævntes navne er ikke indskrevet i Lammets og livets bog. De øvrige står ved Jesu side og sejrer sammen med ham (17,14).

Til eftertanke

Hvordan kan man se forskel på, om ens liv er forankret på jorden eller i himlen? Hvilken virkning vil det få, når perspektivet ændres, så mine dagligdags problemer og anliggender betragtes fra himlen?

Det andet dyr

Åb 13,11-14

Hvordan beskrives dyret, der stiger op af jorden?

Baggrund

Det andet dyr ligner karaktermæssigt det første. Det kræver dog ikke personlig tilbedelse. Det gør propaganda for det første dyr, men rangerer ikke lavere end det. Det har selv nogle af dragens træk. Kampgejsten i den første del erstattes nu af forførelser (v. 7.14). Den udøver sin virkning på dem, der bor på jorden. Mennesker tvinges til at tilbede det første dyr, hvis underfulde helbredelse fremhæves flere gange.

Det andet dyr er det første dyrs talerør (v. 11) og betegnes i det videre forløb som falsk profet (19,20).

Forførelsen sker ved hjælp af store tegn, som fx ved – som efterligning af profeten Elias' magt – at lade falsk ild falde fra himlen (v. 13-14; 1 Kong 18,38; 2 Kong 1,1-15; sml. 2 Mos 7,10-11.20-22). Det havde Elias gjort som tegn på Gud og hans dom. Denne parallel i teksten kunne tyde på, at det andet dyr tilraner sig autoritet til at gennemføre domshandlinger ligesom Gud.

En anden udlægning peger på pinseunderet, hvor Helligånden åbenbarede sig ved hjælp af tunger af ild (ApG 2,3). Denne antydning er i overensstemmelse med tanken om "den sataniske treenighed", hvor det andet dyr er et modstykke til Helligåndens virke (sml. Joh 16,12-15; ApG 2; Ef 1,13).

Matt 24,24 skildrer forførelse ved falske profeter, der udfører store tegn og undere. Johannes' Åbenbaring knytter dog snarere an ved gammeltestamentlige udsagn end ved nytestamentlige. I Gamle Testamente står udtrykket store tegn i forbindelse med Guds folks udfrielse af Ægypten (5 Mos 6,20-23; 29,1-2; Jos 24,17). Man kan forestille sig, at det andet dyr forfører jordens indbyggere på en måde, hvor det giver sig ud for at være verdens frelser – se også henvisningen til, at det havde to horn som et lam.

Til eftertanke

Hvad er det, der gør forførelseriske personligheder så tiltrækkende? Hvordan kan det være, at man sommetider mister sin sunde, kritiske sans?

Dyrets billede og dets mærke

Åb 13,14-18

Hvilken rolle spiller dyrets "billede"?

Baggrund

Det andet dyr foranlediger, at de, der bor på jorden, laver et billede af det første dyr. Derefter blæser det livsånd i dyrets billede, for at de, der har lavet billedet, tilbøder det. Det er et mærke på hånden eller i panden, der er udtryk for denne tilbedelse. Alle de, der nægter at gøre det, bliver udelukket fra al handel. De trues på livet.

Versene 15-16 beskriver en skabelsesakt (1 Mos 2,7; Åb 11,11). Gud skabte mennesket i sit billede (1 Mos 1,26-27). Som hentydning til dette får det andet dyr lavet et billede af det første dyr og giver det liv. Dermed præsenterer det sig som skabelsesautoritet og efterligner den sande skaber (14,7).

Mærket (på græsk charagma) står for stempel, møntprägning og tegn. Man foretager forseglinger med det og dokumenterer ejendomsret. Mærke på hånd eller pande minder om den gammeltestamentlige opfordring til at bære loven som tegn på hånd eller pande. Årsagen var udfrielsen af Ægypten (2 Mos 13,9.16; 5 Mos 6,6-8; 11,18-21). Dyrets billede er forbundet med sin egen lovgivning. Ved at bære dette mærke underkaster mennesker sig dyrets magt. Det er lydigheden, der er udtryk for deres tilbedelse.

I det babyloniske måle- og vægtsystem spiller tallet 6 en rolle (sml. Dan 3,1). Det væsentlige er, at dyret med dets navn træder op imod Gud og hans navn (14,1). Navnet åbenbarer dets væsen og står for gudsbespottelse (13,1).

Til fordybelse

Princippet om helt eller delvist at erstatte guddommelig handling med menneskelige gerninger viser sig også i bestræbelserne på at bidrage til sin egen frelse med egne gerninger. Det frarøver Gud den tilbedelse, der alene tilkommer ham.

Til eftertanke

"Gud har skabt dig. Han har indgraveret sit billedes initialer i dit liv" (Anne Graham Lotz).

Ekskurs – hvem repræsenterer de to dyr?

Den tidshistoriske tolkning ser dyrene som "personificeringer af Roms politisk og religiøst tilslørede magt" (Klaus Wengst, *Wie lange noch?*, Stuttgart 2010, 131). Jødiske og græske forfattere taler om en uimodståelig magt (v. 4). De gudsbespøttelige navne på deres hoveder (v. 1) repræsenterer de kejserlige titler og betegnelser som "vor Gud og herre" (Domitian) og "den, der er majestætisk, hellig, tilbedelsesværdig, Gud lig" (Augustus). Augustus fik også ærestitler som menneskenes "redningsmand og frelser". Kejserkulten blev tydeliggjort ved, at der byggedes talrige templer (v. 6), ved at der gennemførtes prægtigt iscenesatte kultbegivenheder, og ved at der prægedes mønter (identisk med det græske udtryk *tegn*, v. 16). Det dødelige sår finder vi også i sagnet om Nero, der vender tilbage (Nero redivivus). Ved århundredskiftet fik den igen vind i sejlene: "Nero bliver levende og kommer igen" (WStB, *Offenbarung des Johannes*, Wuppertal 1989, 345). Andre anså Domitian for at være dennes legemliggørelse, ligesom Johannes blev opfattet som den anden Elias (Matt 16,14). Den tidshistoriske tolkning ser i det første dyr det romerske imperium og i det andet dyr den statslige kejserkult-propaganda.

Fortolkere inden for Adventistkirken anerkender den historiske sammenhæng, men mener ikke, det er den endelige opfyldelse. Dyrets ageren i Åb 13,1-10 sættes gerne i forbindelse med pavedømmets virke. Idet man tager år-dag-princippet i betragtning, står tidsperioden på de 42 måneder for pavens herredømme i løbet af middelalderen og den første tid derefter. Denne periode sluttede med det "dødelige sår" i 1798. Det andet dyr (v. 11-17) sættes i forbindelse med Amerikas Forenede Stater. Trykket ligger på "dyrets billede", den kommende frafaldne protestantisme. Bekymringen gælder op-hævelsen af den forfatningsmæssige adskillelse mellem kirke og stat, idet den kunne blive til fare for religionsfriheden.

Dyrets mærke er ifølge adventistisk tolkning Roms ændring af den bibelske sabbat til søndag, såfremt helligholdelse af søndagen bliver lovbestemt og påtvunget. Det er ikke på sin plads at antyde, at andre kristne, der holder søndagen som hviledag, skulle bære dyrets mærke.

Her kræves der udholdenhed og tro af de hellige!

Åb 13,9-10

Hvad hjælper til at komme lettere igennem vanskelige tider?

Baggrund

Ifølge Åb 12,10 kan Satan siden Jesu død på korset ikke længere optræde som anklager. Han har nu kun den mulighed at forføre og øve pres såvel indefra som udefra. "I Åb 5,9 står der, at Lammets har vundet de troende for Gud ved sit blod Det, der står mellem dem og Gud, det, der kunne skille dem fra Gud, er ved hjælp af Jesus ryddet af vejen. Det, der gør, at de sejrer, er, at de stoler på dette. Og således står parallelt til Lammets blod 'deres vidnesbyrds ord', den bekendelse, de holder fast ved, som – stillet over for andre påtrængende magter – stoler på Lammets magt" (Klaus Wengst, *Wie lange noch?*, Stuttgart 2010, 159). Således er de troendes sejr (12,11) også en indre sejr, der ikke påvirkes af ydre omstændigheder, og som er parat til at lide for Kristus.

Vers 10 kan læses på to måder:

- 1 "Hvis nogen skal i fængsel, så kommer han i fængsel" (Luthers oversættelse)
- 2 "Når nogen fører [andre] i fangenskab, så går han [selv] i fangenskab" (Schlachter-Bibel 2000).

Den første måde at læse teksten på, er bedre underbygget. "I dette tilfælde er v. 10 en appel til de hellige om at holde ud og være tro, mens de er konfronteret med havdyrets hensigter. Det at holde ud skulle så betyde at udholde det, som Gud tillader" (Jon Paulien, *Der letzte Kampf*, Lüneburg 2015, 103).

Resumé

Menneskets vrangforestilling om at kunne alt, konkurrerer med Guds virke. Skabelse, guddommelig lov, frelse og dom, ja endda Gud selv efterlignes og omtydes. Løfter om frelse og mirakler virker forførende. Derfor bliver de troende opfordret til at være forankret i himlen.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende spørgsmål

Man hører og læser om forfalskninger, efterligninger m.m., og man er muligvis selv offer for den slags.

Hvad er det, der kan være så lumsk og farligt ved det?

Supplerende spørgsmål

Hvor og i hvilken form ser I religiøse forfalskninger eller efterligninger?

Åb 13,1-10

Hvordan karakteriseres det første dyr?

Hvad siges der vedrørende dets indflydelse?

Er al modstand nyttesløs? Hvilke eksempler på modstand i trosspørgsmål kan I komme i tanker om?

Hvordan udvikles en fast karakter og en stærk tro, der kan holde til udefra kommende pres?

Åb 13,11-17

Hvilken rolle spiller det andet dyr?

Hvilke mål går det efter?

Hvordan prøver det at vinde indflydelse?

Hvordan kan man beskytte sig selv og sin familie imod manipulation og indoktrinering?

Hvor får I kræfter fra, hvis det bliver nødvendigt at gå mod strømmen i samfundet?

Åb 13,8

Hvad betyder den tanke for jer at stå i livets og Lammets bog?

Et evigt evangelium

Åb 14

"Her kræves der udholdenhed af de hellige, dem, som holder fast ved Guds bud og troen på Jesus" (Åb 14,12).

Hovedtanke

Den, der ærer Kristus, holder sig hans sejr for øje og lader sig ikke ryste i sin tillid og trofasthed af ugunstige omstændigheder.

Introduktion

Kravene steg år for år. Afdelinger blev lagt sammen, andre forretningsområder blev afviklet, og stillinger blev nedlagt. Samtidig blev virksomhedens mål hævet. Aktierne steg ...

Formlen hedder overskudsmaksimering og globalisering. Det handler om mere magt, dvs. flere markedsandele. "Ifølge den demokratiske ånds grundsætninger skal magt kontrolleres. Kontrollen udefra, som f.eks. gennem magtens tredeling og de deraf følgende politiske styrelser ... og kontrollen indefra, som f.eks. gennem personlige værdiforestillinger og moralske handlingsnormer ... er de vigtigste faktorer. Men virkeligheden er ofte en anden: Den eneste kontrol udefra ... er konkurrencen." I rammen af globaliseringen taber enkeltstaterne indflydelsen på økonomien. Værdier, som den demokratiske stat beskytter, går tabt. "I stadig højere grad afhænger nationernes ve og vel af afgørelser, der tages af virksomhedskonglomerater, der opererer over hele verden, hvis ledelser ikke står til ansvar for noget parlament." – "Kontrollen indefra, gennem værdigrundlag og normer, bliver betragtet som uforpligtende, da standarden for økonomisk virksomhed er succes ... og kapitaloverskud. På den måde presses samvittigheden ud på sidelinjen." Menneskets værdi glider af til en markedsværdi, som det gælder at indsætte og øge eller afmønstre (J. Czwalina, *Der Markt hat keine Seele*, Frankfurter Allgemeine Buch, 2001, 45-52).

Hvor langt vil vi tillade, at et fremmed ydre pres skal bestemme vores tilværelse? Hvilke værdier skal bestemme i mit liv, og hvilken værdi tillægger jeg mig selv som værende Guds skabning?

Lammet og de 144.000

Åb 14,1-5

Hvordan beskrives forholdet mellem Gud og de troende?

Baggrund

Johannes' Åbenbaring 13 demonstrer dyrets (over)magt. "På spørgsmålet om, hvad der skal blive af Guds folk i den frygtelige trængselstid, svarer kap. 14: De 144.000 (sml. 7,1-8) hører til det sejrrige Lam" (SEB 1850).

Johannes' Åbenbaring 13	Johannes' Åbenbaring 14
Den jordiske skueplads (1.11)	Den himmelske skueplads (1-3)
Jordens indbyggere (8.12-14)	Himlens indbyggere, der er løskøbt fra jorden (1-3)
Dyrets navn (17)	Lammet og Gud-Faders navne (1)
Mærket (navnet) på hånd eller pande	Guds navn på panden (1) – sml. med seglet i kap. 7
Dyrets trone (2)	Guds trone (3)

De frelstes yderligere kendetegn er:

- *Guds navn* – Fader og Søn – står skrevet på deres pande. De er Guds ejendom. Deres tanker og gerninger – og dermed deres karakter er præget af Gud.
- *De synger foran Guds trone*. Efter erfaringerne med store anfægtelser synger de en takkesang til Gud.
- *De er løskøbt fra jorden*. Kristus benævnes i vers 1 som Lammet. Det er en henvisning til kap. 5,9: Med Lammets blod blev mennesker løskøbt for at tilhøre Gud. De er hans førstegrøde (Jer 2,2-3).
- *De er jomfruelige*. Det vil sige, at de ikke har ladet sig forlede til falsk tilbedelse og er forblevet trofast overfor Gud (sml. tirsdagsafsnittet, lektie 3 på s. 26 vedr. utugt).
- *De følger Lammet* overalt, hvor det går. Det gælder i særdeleshed i forbindelse med forførelserne og det pres, som de tidligere var blevet udsat for. De kan ikke slippe Kristus.
- *Der fandtes ikke løgn i deres mund*. De prøvede ikke at undgå forfølgelserne ved for et syns skyld at efterkomme den falske tilbedelse af dyret.
- *De er uden fejl*. De er i besiddelse af etisk og moralsk retskaffenhed.

Den første engels budskab

Åb 14,6-7

Hvordan lyder den trefoldige opfordring, som den første engel retter til verden?

Baggrund

Var perspektivet i kapitel 13 rettet mod jorden og i 14,1-5 mod himlen, så nærmer himlen sig nu jorden i vers 6. Gud henvender sig til *dem, der bor på jorden* for at advare dem mod den truende dom.

Evangeliets indhold sigter i første omgang mod englens ordlyd. Det er et glædens budskab, fordi de forfulgte får stillet i udsigt, at de gennem Guds indgriben vil blive befriet fra undertrykkelsen (sml. Sl 146,5-7). "Hvor længe skal det vare, ... før du dømmer?", lyder martyrernes spørgsmål under det femte segl (6,10). Nu kommer svaret. I denne korte formulering er hele frelsen indeholdt.

Tilbedelsen af Gud står centralt i budskabet. Samtidig kommer et alvorligt krav om, at man afstår fra falsk tilbedelse (kap 13). Som dyrene i dette kapitel henvendte sig til "alle, dem der bor på jorden" og krævede tilbedelse af det første dyr, henvender den første engel sig også til "dem, der bor på jorden, alle folkeslag ..." Det er magternes kamp om menneskenes opmærksomhed. Mens dyrene anvender manipulation og vold, appellerer Gud ved sit sendebud og lader menneskene få valgfrihed.

Budskabet tegner linjen fra skabelsen til den sidste dom. Skabergruppen i Det gamle Testamente er den, der holder alt i sin hånd. Han er den ypperste, den dømmende, den, der besejrer fjenderne og vender al nød.

Til fordybelse

Ægte og falsk tilbedelse i forbindelse med *himmel, jord og vand* hhv. *hav* er også emner i det andet og fjerde bud (2 Mos 20,4-6.8-11). På den ene side står tilbedelsen af det jordiske og på den anden side det himmelske – det skabte eller Skaberen.

Til eftertanke

Hvilken magt er jeg snarere tilbøjelig til at give efter for: pres og vold eller kærlighed og overbevisningens kraft?

Den anden engels budskab

Åb 14,8

Hvor vidtrækkende er virkningen af den "babylonske vin"?

Baggrund

Udtrykket *Babylon* dukker i dette vers helt umotiveret op. Der bliver ikke givet nogen forklaring. Læseren holdes hen i det uviste, bortset fra den, der er fortrolig med dette symbol. Kendsgerningen er dog, at jøder og kristne i det første århundrede anvender "Babylon" som kodenavn for Rom (1 Pet 5,13).

"Babylon ... var såvel Israels som også deres pagtsguds ærkefjende. Den undertrykte Guds folk, bortførte det i fangenskab til Babylon, spottede Israels Gud og trådte – fra Nebukadnezar til Belshassars tid – templet under fode ... Guds hævnedom blev udløst af det onde, som Babylon havde forvoldt mod Zion (Jer 51,24) og mod Guds tempel" (*Handbook of Seventh-day Adventist Theology*, Hagerstown 2000, 876); (sml. 13,6).

På den måde bliver Babylon modpol til Zion (Jerusalem; 14,1). Det står i umiddelbar sammenhæng med kapitel 13 og kan derfor betragtes som forbindelse til de dér nævnte dyr hhv. magter.

Faldet er det store Babylon! Parallelteksten i kapitel 18,2-4 giver anledning til formodningen om, at det er et frafald fra Gud. På den anden side er v. 8 et citat fra Es 21,8-9, hvor Babylons fald fejres. "Dette var et budskab om Babylons undergang i fremtiden ... En vægter på tårnet så mænd, som tilsyneladende kom i retning fra Babylon. Så hørte han budskabet: 'Faldet, ja faldet er Babylon'" (Jon Paulien, *Der letzte Kampf*, Lüneburg 2015, 198). For det undertrykte Guds folk er det en god nyhed, for fjenden er besejret. Undertrykkelsens tid er endt. For alle andre er det en advarsel om, at det at underkaste sig alt babylonsk river dem med i undergangen.

Til eftertanke

Satan er besejret, hans øjensynlige magt bedrager. Kristne lever i perspektivet af Kristi sejr. På den måde bliver dommen til et glædesbudskab, for det fuldender jo deres frelse.

Den tredje engels budskab

Åb 14,11-13

Med hvilke udtryk og billeder beskrives Guds harme?

Baggrund

Spændingen stiger fra et budskab til det næste. Nu forkynder engelen *Guds harme*. Sjældent er hans harme skildret så følelsesmæssigt og drastisk. Den er svaret på Babylons harme (v. 8), Babylon, *som skænkede op for alle folkeslagene af sin utugts harmes vin*. I blodrusen af de af Babylon forførte folkeslag flød de helliges blod (18,24). I stedet for evangeliet trådte en menneskelig erstatningsreligion, som tjente til at forfølge og underkaste mennesker. Gud er oprørt over, hvilket narreværk der drives i hans hellige navn, og hvilken ondskab der drives med dem, der tilhører ham. Med en sidste advarsel henvender han sig til indbyggerne på jorden. Den ufortyndede vin står for udgydelsen af Guds vrede i hele sin fylde, uden at den er blandet med nåde. (SI 75,9).

Den dobbelte henvisning til *tilbedelse af dyret og dets billede* og *at tage dets mærke på sig* i begyndelsen og afslutningen af dette budskab (v. 9.11b) omslutter bekendtgørelsen af Guds vrede, der står i fokus, som ville han mejsle denne advarsel ind i alle for at få dem til at skifte side. – En sammenligning med introduktionen til kapitel 13 med dets afslutning viser følgende paralleller:

Åb 12,17	Åb 13,10	Åb 14,12
	de helliges udholdenhed	de helliges udholdenhed
Guds bud		Guds bud
Jesu vidnesbyrd	de helliges tro	ordret: Jesu tro

Tilbedelse viser sig i holdning og udtryksform. Hos dyret er det at tage dets mærke (v. 9.11.), som er anordnet som påbud (13,15-17). I modsætning hertil viser tilbedelsen af Jesus sig ved at holde fast ved hans bud (v. 12). Idet henvisningen til budene indleder konfrontationen i 12,17, og afslutter den i 14,12, er trofasthed mod Gud hele omdrejningspunktet.

Ekskurs – tydningen af de tre engle

Den historiske udlægning henviser til anvendelsen af udtrykket "Babylon" i den jødiske og kristne litteratur i det første og andet århundrede. Ligeledes tydes Babylon som Rom i nogle apokryfe bøger. Nogle beskrivelser ligner Johannes' Åbenbaring. Således beretter datidens historieskrivere om de blodstrømme det romerske imperium udgød, hvor heste sank ned i blod (sml. 14,20). Josefus skildrer grusomheden ved ødelæggelsen af Jerusalems tempel og taler om ligene foran brændofferalteret (sml. 6,9). Den "guddommelige" kejser Augustus' fødselsdag blev fejret som glædesbudskab (*evangelium*) (sml. 14,6-7). Hele kejserkulten svarede til en parodi (efterabelse) af Gud og af hans frelse. Nu truer dommen.

Udlægningen af de tre budskaber hos adventisterne udviklede sig lidt efter lidt og hjalp til at overvinde den store skuffelse, der opstod ved udeblivelsen af Kristi genkomst. De tre budskaber blev forstået som en beskrivelse af egen historie og egne erfaringer.

Millerbevægelsens vækkelsesråb 1840-1844 anså man for at være *den første engels budskab*. Bebudelsen af domstimen og denne forkyndelses afvisning som Babylons fald fra størstedelen af de store kirkers side anså man som *den anden engels budskab*. Som hovedemnet i *den tredje engels budskab* er sabbattens symbolske karakter (2 Mos 31,13; Åb 14,1) indsat af skaberguden (2 Mos 20,11; Åb 14,7). Således indtog sabbatten den positive modpol til dyrets mærke.

Lidt efter lidt udvikledes forståelsen. Ellen White forklarede, at det tredje budskab i realiteten drejede sig om retfærdiggørelse af tro (*Review and Herald*, April 4, 1890). I sundhedsbudskabet så hun dets andet ben. Helligdomslæren, hvis profetiske udsagn om de 2300 aftener og morgener (Dan 8,14) pegede på en domshandling, der var påbegyndt i himlen, fandt sin plads indenfor englenes budskaber.

Efter at de tidligste adventtroende havde erkendt, at *Babylons fald* ikke var fuldbyrdet med forkyndelsen af Kristi genkomst i 1844, opgav man at fastlægge en bestemt tid og betragtede det første budskab blot som en aktuel begivenhed i himlen: den såkaldte "undersøgende dom".

Høsten og vinhøsten

Åb 14,14-20

Hvordan bliver udseendet af ham, der sidder på skyen, og hans gerninger, beskrevet?

Baggrund

Hvede- og vinhøsten danner afslutningen på rækken af syner. På scenen dukker fire skikkelser op. Den første tyder på, at det er Kristus (Dan 7,13; Åb 1,13). *Guldkronen* er en sejrskrans (aut. overs. 1948 [red.]), en skarp segl er her tegn på en positiv kendelse, nemlig hvedehøsten.

At skikkelsen først bliver aktiv på opfordring af en engel, giver indtryk af, at det afgørende øjeblik blev forsinket eller forhalet (sml. 7,1-3; Matt 13,27-30). *Høsten* er et billede for samlingen af de troende (Matt 13,30; 24,30).

Vinseglen og *vinpersen* er et billede på Guds harme og dommen over fjenderne (v. 19). Igen er der behov for en anden engel, der afgiver befalingen til udførelsen. I lighed med Es 63,3-6 ser vi, at Guds harme tjener til at befri sit folk.

Dommen bliver fuldbyrdet *udenfor* byen. Det, som er udenfor er fremmed og hører ikke til i byen. Uden for lejren gennemførtes steninger. Det syndige og urene skulle blive udenfor lejren. Gud dømmer dem, der er udenfor (1 Kor 5,13). Jesus selv har lidt uden for porten på grund af synden (Hebr 13,12). *Udenfor* er et billede på adskillelse og udelukkelse fra Guds rige. Netop denne lidelse måtte Jesus gennemgå for at gøre det muligt for mennesker at kunne komme ind. I vores tekst optræder mennesker og magter, der ikke har troet på Gud og ikke givet ham ære. Adgangen til at komme ind er forment dem.

Resumé

Dommen er et glædesbudskab, for Gud befrier sit lidende folk. Selv i vanskelige tider holder de fast ved ham, beviser deres trofasthed, viser ham tillid og følger efter ham, hvorhen end deres livsvej fører dem.

Spørgsmål til drøftelse

Udgangspunkt

Vi opbygger ingen virksomhed og benytter mennesker til det. Tværtimod opbygger vi mennesker og benytter en virksomhed til det.

Hvor sandsynlig er denne holdning i erhvervslivet. Hvordan oplever I virkeligheden?

Åb 14,6-7;
13,15-17

Hvilke forskellige indstillinger til mennesket bliver synlige her?

Budskabet opfordrer til at tilbede Gud i stedet for det magtsyge "dyr".

Hvad er der ment med det? Hvad er tilbedelse?

Har I oplevet, at I fandt kraft i troen, så I kunne hævde jer mod et ydre pres? Fortæl om det!

Hvor er evangeliet i budskabet om dommen?

Åb 14, 8
Es 21,8-9

Hvad betyder ordet om, at Babylon er faldet?

Hvilken forskel gør det (ikke) at vide, om et undertrykkende system eller personer er ved at gå nedenunder og hjem?

Kristus har bragt Satan til fald.

Hvad betyder det for jeres tro og hverdag?

Åb 14,12

Hvad gør det let eller svært at følge Kristus i alle situationer og have tillid til ham?

De syv plager

Åb kap. 15-16

"Hvem må ikke frygte dig, Herre, og ære dit navn? For du alene er hellig, alle folkeslag skal komme og tilbede dig, for dine retfærdige domme er blevet åbenbare" (Åb 15,4).

Hovedtanke

"Gud lader sig ikke spotte. Hvad et menneske sår, skal det også høste."

Introduktion

Guds domshandling går som en rød tråd gennem Bibelens sidste bog. Det gælder både for syvtals-beretningerne (brevene, seglene, basunerne, kap. 1-11), det centrale syn (kap. 12-14), skildringen af Babylons og de sataniske magters undergang og for det storslåede, afsluttende syn om det ny Jerusalem (kap. 17-22). Indimellem står synet om Guds syv vredesskåle (kap. 15-16), som vi vil beskæftige os med i denne uge.

Hvor de tidligere domme havde begrænset virkning – olie og vin blev forskånet (6,6), kun en fjerdedel (6,8) hhv. en tredjedel (8,8-12; 9,15.18) var berørt – og der var knyttet en appel til dem om at omvende sig (2,5.16.21; 3,3.19; 9,20-21; 11,13; 14,6ff), rammer straffen nu jordens befolkning med voldsom hårdhed og uden et formildende: "Det er nok!"

I sin langmodighed har Gud ladet tingene ske længe nok, ja han har tilmed øjensynligt ladet sine trofaste vidner i stikken og overladt dem til mørkets magter – men nu kan det være nok! Nådens tid er forbi og menneskenes skæbne beseglet. Det, der kommer nu, er de synlige tegn på loven om årsag og virkning, udsæd og høst. "Far ikke vild! Gud lader sig ikke spotte. Hvad et menneske sår, skal det også høste" (Gal 6,7).

Skildringen af de sidste syv plager, der afslutter Guds vrede (den gentages tre gange ved hjælp af andre billeder i kap. 18-20), er alt andet end et "kønt" tema. Alligevel indeholder disse profetiske tekster et befriende budskab, som vi burde lytte til. De udfolder især deres virkning i trængselstider og perioder præget af uvished.

De sejrendes sang

Åb 15

Hvorfor bliver de sejrendes sang nævnt i forbindelse med Moses og Lammet?

Baggrund

Hvordan passer Guds vrede sammen med Guds herlighed? Som alle rækker af syner i Johannes' Åbenbaring indledes også denne med en stor og herlig himmelsk scene. Inden læsernes (op-rindeligt tilhørernes) opmærksomhed henledes på jorden, som vredeskålene bliver hældt ud over, skal de i et himmelsyn se, at Guds straffedomme ikke gælder dem, men derimod dem, hvis volds-herredømme de hjælpeløst er underlagt. Deres retmæssige plads er ikke på korset eller i en fangekælder, men i helligdommen hos Gud. Der synger de sejrssangen, som blev reddet igennem vandmasserne (Moses, 2 Mos 15) og de uskyldigt dræbte, der skal opstå til evigt liv (*Lammet*). Deres jubel gælder Gud, der nu vil hjælpe dem til deres ret og åbenbare sin retfærdighed.

Til fordybelse

Ved indvielsen dækkede "Skyen ... Åbenbaringsteltet, og Herrens herlighed fyldte boligen. Moses kunne ikke gå ind i Åbenbaringsteltet, fordi skyen havde lagt sig over det, og Herrens herlighed fyldte boligen" (2 Mos 40,34-35). Også da templet blev indviet, "fyldte skyen Herrens tempel; præsterne kunne ikke forrette tjenesten på grund af skyen, fordi Herrens herlighed fyldte Herrens tempel" (1 Kong 8,10-11).

I den scene, som Johannes skildrer, er adgangen til den himmelske helligdom også forment på grund af Guds nærvær. Der er ikke læn-gere præster til stede, der kan gå i forbøn for dem, der er ramt af plagerne.

Til eftertanke

Store og underfulde er dine gerninger,
du Herre, Gud, Almægtige,
retfærdige og sande er dine veje,
du, folkenes konge.
Hvem må ikke frygte dig, Herre,
og ære dit navn?
For du alene er hellig,
alle folkeslag skal komme og tilbede dig,
for dine retfærdige domme er blevet åbenbare.
(Åb 15,3-4)

De syv basuner og de syv plager

Åb 8,6-12;
16,1-9

Sammenlign domsbasunerne med vredesskålene.

Domsbasuner	Vredesskåle
<i>Jorden</i> – 1/3 af træer og græs brænder op	<i>Jorden</i> – bylder på mennesker
<i>Havet</i> – 1/3 af havets vand bliver til blod; 1/3 af fisk og skibe tilintetgøres	<i>Havet</i> – havets vand bliver til blod – alle levende væsner i havet dør
<i>Floder og kilder</i> – 1/3 af vandet bliver bittert – mange mennesker dør	<i>Floder og kilder</i> – ferskvand bliver til blod
<i>Sol, måne og stjerner</i> – 1/3 af himmellegemerne formørkes	<i>Solen</i> – brænder menneskene med sin glødende ild
Åbner brønden til <i>afgrunden</i> – røg stiger op/mørke – græshopper plager folk – kong Apollyon (ødelægger)	På dyrets <i>trone</i> – dets rige formørkes – mennesker lider under bylder
Løser fire engle ved <i>Euftrat</i> – ild, røg og svovl dræber 1/3 af menneskene	<i>Euftrat</i> tørrer ud – der kommer konger fra Østen – slaget ved Harmagedon
Stemmer i <i>himlen</i> – templet åbnes – " <i>tiden er kommet</i> " – Gud tilintetgør ødelæggerne – <i>lyn, torden, jordskælv, hagl</i>	I <i>luften</i> – stemmer i templet – " <i>det er sket!</i> " – Babylon splittes i tre dele – <i>lyn, torden, jordskælv, hagl</i>

Opsummering

Hele tiden og overalt er det de samme jordiske, underjordiske og overjordiske områder, der er berørt (jorden, havet, floder/kilder, himmellegemer; afgrunden/tronen; Euftrat; Guds himmel). Det har betydning for en grundig og tekstbaseret udlægning. Den mest påfaldende forskel er den, at dommens omfang er begrænset, henholdsvis ubegrænset. Det viser til gengæld, at basunerne er en forløber for vredesskålene, "for med dem (de syv plager) er Guds vrede fuldbyrdet" (15,1).

Guds vredesskåle

Åb 8,6-9,3;
16,1-11

Hvilke ligheder er der mellem de første fem basuner og skåle og Ægyptens plager? (sml. 2 Mos 7-10)

Baggrund

De syv vredesskåle er et ekko efter de fem af de ti plager, som blev udgydt over Ægypten. De sidstnævnte var en følge af Faraos hårdhertighed og forstokkede sind og viste ægypterne, hvor lidt deres guder var i stand til at beskytte dem. På lignende måde forhærdet også de sidste plager fortsat menneskenes hjerter og åbenbarer, at de babyloniske magthavere ikke er i stand til at beskytte dem imod Guds dom.

Den *første* plage forårsager smertefulde og væmmelige bylder. Den *anden* og den *trede* plage rammer havet, floderne og kilderne, der bliver til blod. Men uden drikkevand kan mennesker ikke (over)leve. Den *fjerde* plage rammer solen, der forbrænder menneskene med sin ulidelige varme, der medfører uudholdelige smerter.

Smerter gør ikke automatisk mennesker mere følsomme, så de eventuelt ville ændre deres oprørske indstilling. I stedet forbander og spotter de fortsat Gud, der har bragt disse plager over dem. Der er ingen, der angret.

Den *femte* plage går ud over selve kernen i den anti-guddommelige magt, dyrets trone. Det var dragen, der havde overladt tronen til dyret (13,2). Nu kan selv al dets magt ikke modstå plagerne. Mens menneskene lider, må de erkende, at dyret ikke kan beskytte dem. Men de har fravalgt Gud, og selv de hårde plager kan ikke ændre deres hjerter.

Til eftertanke

Israels folk levede i landet Gosen midt iblandt ægypterne. De blev forskånet for den fjerde (myggene), den femte (kvægpesten), den syvende (hagl), den niende (mørket) og den sidste plage. Der siges ikke noget om de øvrige. Alle mennesker er nødt til at drikke vand fra forgiftede brønde.

Også kristne lever midt i verden og deler på mange måder skæbne med den. Heller ikke troende mennesker forskånes for livstruende sygdomme, trafikulykker med døden til følge eller miljøkatastrofer. Hvordan kan det forstås ud fra et åndeligt perspektiv?

Den sjette skål: Floden Eufkrat

Åb 16,12-16

**Hvad står den (udtørrede) flod Eufkrat for?
Hvem skal kongerne fra solens opgang forestille at være?**

Baggrund

Den sjette plage henviser til perserkongen Kyros' erobring af Babylon (Dan 5). Ifølge historieskriveren Herodot omlagde perserne floden Eufkrat i løbet af den nat, hvor Belshassar og hans folk holdt fest, så de via flodlejet kunne nå ind i byen og meget overraskende kunne indtage den.

At Eufkrat udtørres fører til, at Babylon falder. Floden er en vigtig forsyningsvej, som vander markerne og leverer drikkevand. Uden den kan byen ikke overleve. I dette syn står Eufkrat for de magter, der støtter Babylon. At floden udtørres, er et tegn på, at de trækker deres støtte tilbage, hvilket besegler byens undergang (17,15-17).

Kongerne fra solens opgang var oprindeligt et billede på Kyros og hans hære, der rykkede frem mod Babylon østfra (Es 41,25). At byen blev erobret, muliggjorde folkets tilbagevenden til dets hjemland [Jerusalem](Es 44,27-28). I Johannes' Åbenbaring er der fokus på Kristus, hans engle og de øvrige, trofaste, der kæmper og sejrer sammen med ham (17,14; 19,8.14).

Johannes ser tre dæmoniske *ånder* komme ud af gabene på den sataniske treenighed. De ligner *frøer*. De udfører mirakler (sml. 13,13-14) for at forføre alle jordens konger til at deltage i kampen mod Kristus og dem, der hører ham til. På dette tidspunkt er scenen klar til det sidste opgør på *Guds, den Almægtiges store dag* – slaget ved Harmagedon.

Til anvendelse

"Roms dage er talte, og snart vil Kristi herredømme blive synlig" (SEB 1852).

Til eftertanke

Herren siger: "Se, jeg kommer som en tyv. Salig er den, der våger og vogter over sine klæder, så han ikke skal gå nøgen, og man skal se hans skam" (16,15).

Den sjette skål: Harmagedon

Åb 16,12-16

Hvad står stednavnet Harmagedon for? Hvilken slags kamp er der tale om her?

Baggrund

Tegnene har den ønskede virkning: Alle jordens hære samles på et sted, der på hebraisk hedder *Harmagedon* – Megiddos bjerg. Megiddo var en strategisk vigtig fæstningsby i Jizre'el-dalen, det vil sige på Esdraelon-sletten ved foden af Karmelbjergene. Jizre'el er kendt på grund af mange afgørende slag i Israels historie (Dom 5,19; 6,33; 2 Kong 9,27; 23,29-30). Johannes' Åbenbaring benytter dette motiv for at skildre det sidste slag mellem Gud og de onde magter.

Bjerget Megiddo ser ud til at være det samme som Karmels bjerg, der ligger i nærheden af byen. Det var skueplads for et af de vigtigste opgør i Israels historie, som profeten Elias og Ba'al-profeterne var involveret i (1 Kong 18). Striden udbrød på grund af spørgsmålet om, hvem der var den sande Gud. Ilden, der faldt ned fra himlen, viste, at Jahve er den eneste, der har krav på tilbedelse.

Slaget ved Harmagedon er ikke et militært opgør, der udkæmpes et eller andet sted i Mellemøsten. Det er derimod en åndelig kamp mellem Kristus og mørkets kræfter. Stridsspørgsmålet er, hvem der er universets retmæssige hersker. Resultatet kommer til at ligne udgangen på den styrkeprøve, der udspillede på Karmels bjerg: Guds endegyldige triumf over mørkets magter!

Til fordybelse

Adventister tolkede i lang tid Harmagedon som et militært slag. Man fokuserede på Det Osmanniske Rige, Sovjetunionen, Kina og Japan som aktører i endens tid. Efterhånden er en kristuscentreret, åndelig synsvinkel blevet den fremherskende tolkning.

Til anvendelse

"Vore kampvåben er ikke verdslige, men mægtige for Gud til at bryde fæstningsværker ned. Vi nedbryder tankebygninger og alt, som trodsigt rejser sig mod kundskaben om Gud, vi gør enhver tanke til en lydige fange hos Kristus" (2 Kor 10,4-5).

Den syvende skål: Det er sket

Åb 16,17-21

Hvad udtrykker det guddommelige udsagn: "Det er sket"?

Baggrund

Den *syvende* plage udløser på en og samme tid himmelske og jordiske reaktioner. På samme måde som Kristus engang udbød på korset: "Det er fuldbragt!" (Joh 19,30), forkynder Guds stemme nu (*fra tronen*) fra helligdommen: "Det er sket!" Verdensdommerens respektindgydende udsagn ledsages af skærende lyn og buldrende torden. Gud har sejret, hans magt er sikret. Fra nu af hersker der ret og retfærdighed. Ingen vil længere være i tvivl om det.

På jorden derimod falder Babylons store magt sammen på et øjeblik. Byen befinder sig i epicentret af et voldsomt jordskælv, *så stort, at der aldrig har været magen til det, siden der kom mennesker på jorden*. Det river *hedningernes byer* med sig i afgrunden og får hele det babyloniske system til at bryde sammen. Følgerne er så voldsomme, at selv *bjergene* og *alle øerne* forsvinder fra overfladen. Menneskene rammes af blytunge hagl, hvilket får dem til at forbande Gud endnu mere.

Til fordybelse

"*Den store by, der gik i tre stykker, er Babylon*, dvs. verdensmagten Rom (sml. 14,8). Den får forkyndt dommen, som fuldbyrdes som beskrevet i kapitlerne 17-18. Nu er enden definitivt nået: Den gamle verden går under og må give plads til den nye skabelse" (SEB s. 1852).

Til eftertanke

"Din kærlighed er dejligere end vin" (Højsangen 1,2). Hvordan forener jeg Guds overstrømmende og frelsende kærligheds vin med "hans harmes vin"?

Resumé

Guds vrede ender med de syv plager. De kalder ikke længere dem til omvendelse, der ignorerede hans opfordring. Nu ses den endelige konsekvens af deres oprør. Gud er og forbliver retfærdig, han har retten på sin side.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende
spørgsmål

"Hvad et menneske sår, skal det også høste".

Hvilke eksempler kan I komme i tanker om?

Supplerende
spørgsmål

Hvad betyder det for menneskehedens historiske forløb og dens afslutning?

Åb 15,1-4

Hvilke syv bibelske sandheder om Gud giver dette hyldestdigt udtryk for?

Hvilke erfaringer med Gud kan få jer til at bryde ud i sang?

Åb 15,1.5-8

Hvordan får I Guds vrede til at hænge sammen med hans ubegribelige kærlighed?

Fordybelses-
spørgsmål
(til de syv plager)

Som kristne lever vi i verden, lider med den og forskånes hverken for sygdom eller ulykker.

Hvordan kan vi have tillid til, at vi bliver forskånet for Guds vredes sidste plager?

Åb 16,12-16

Hvordan forstår I dette syn vedrørende floden Eufrat, kongerne og slaget ved Harmagedon?

Afsluttende
spørgsmål

"Salig er den, der våger og vogter over sine klæder".

Hvordan forstår I dette kald?

Dømt for jeres skyld

Åb 17-18

"Fryd dig, himmel, over det, og I hellige og apostle og profeter! For Gud har dømt hende og skaffet jer oprejsning" (Åb 18,20).

Hovedtanke

Jesu dræbte vidners råb, som gennemsyrrer verdenshistorien, bliver endelig besvaret.

Introduktion

"Bomber til verden" – var titlen på en tv-udsendelse i ARD 1 den 15. januar 2018. Den afslørede, hvordan en stor tysk koncern i våbenindustrien – Rheinmetall – går uden om den strenge regulering for våbensalg for at skabe profit på verdens krigsskuepladser. I Sydafrika grundlagdes koncernen Rheinmetall Denel Munition (RDM), som et joint-venture foretagende med den sydafrikanske statskoncern Denel. Her fremstilles bomber og ammunition og nøglefærdige bombe- og ammunitionsfabrikker til udenlandske kunder med milliardprofitter til følge. I alt 39 af disse anlæg har RDM efter egne opgivelser allerede solgt bl.a. til Egypten og Saudi-Arabien. Tyske politikere lod det ske uhindret. Men saudierne og deres allierede bekæmper huthi-rebellerne i Yemen – en krig med massive overtrædelser af folkeretten på begge sider og med tusinder af dræbte – også blandt civile.

Dette er et af mange eksempler på, hvordan verdens store spillere søger at skabe profit ved at vise foragt for folkeretten og menneskerettighederne. Politik, religion og økonomi er på dette område ofte tæt sammenvævet.

I Johannes' Åbenbaring kapitlerne 17 og 18 afsløres en perfid og antiguddommelig (verdens)magt, magtstrukturer og udnyttelse for egen vindings skyld. Men Johannes' Åbenbaring efterlader ingen tvivl om, at Gud ikke vil tolerere dette uvæsen meget længere, men holder retfærdig dom og bringer uretten til ophør.

Hvad betyder det for en kristen at bekende sig til Jesu Kristi navn og hans værdier i en verden, der ser sådan ud?

Korrupt og begærlig

Åb 17,1-6.15.18

Hvordan karakteriserer Johannes' Åbenbaring den menneskeforagtede verdensmagt Roms væsen?

Baggrund

I antikken blev byer ofte symboliseret ved kvindeskikkelser, som fx Rom ved gudinden Roma. Nu bliver metropolen Rom, som i Johannes' Åbenbaring fem gange bliver betegnet som *den store by*, karakteriseret som *skøge*. Med henvisningen til de syv høje sker det helt utilslørt.

Også andre antikke byer blev af profeterne betegnet som *skøger* – selv byen Jerusalem på grund af dens afgudsdyrkelse og elitens uret på det sociale område (korruption, bestikkelse, mord). Deres griskhed lod dem glemme al ret og retfærdighed (Es 1,21-23).

Ninive (Nah 3,4) og Tyrus (Es 23,15-18) blev også betegnet som *skøger*. Overklassen i de nævnte byer sikrede sig deres luksus ved blomstrende handel. Nineve havde flere handlende, end der var stjerner på himmelen (v. 16). Om Tyrus hedder det med henblik på dens tidligere handel, at byen "... atter tjener sin skøgeløn. Hun skal høre med jordens kongeriger over hele verden" (v. 17). Der, hvor alt var til fals, kunne man tale om et skøgesamfund. Det gjaldt også for Rom, hvor rigdommen fra de erobrede provinser blev ophobet. Purpur og skarlagen var luksustekstiler, som overklassen omgav sig med.

Bægerets indhold, som gjorde det romerske imperiums vasaller berusede, var udsigten til at skabe profit og luksus ved handel med Rom (18,9). Det forstyrrede dem ikke, at deres lande blev udsuget. Bebrejdelsen om utugt mod Rom gjaldt dog også for det forhold, at byen ved tvang pålagde de erobrede provinser at deltage i den romerske kult.

Til eftertanke

Hvor findes samvittighedsløs omgang med penge, menneskers rettigheder og Guds navn i dag?

Magtsyg

Åb 17,3.8-17

Hvad er lighederne mellem dyrene i kapitel 13,1-4 og 17,3?

Baggrund

Allerede kapitel 13 havde præsenteret Roms uhyre magt i et hemmelighedsfuldt billedsprog. Kapitlerne 12-14 gør det tydeligt, at dette djævelske værktøj skal anses for at være besejret. I kapitel 17 bliver forgængeligheden af den tilsyneladende uovervindelige magt, som Rom har, også taget i øjesyn.

Efter at de syv plager har frataget metropolen dens magt, anskueliggøres med et nyt syn dommen over Rom. I modsætning til det Ny Jerusalem, som kommer fra himlen på et bjerg (sml. Zak 14,4), foregår domshandlingen over Babylon i ørkenen (sml. Es 21,1ff.). Identifikationen af hoveder, konger og bjerge peger på de romerske kejseres magt.

Dyret, som kvinden sidder på, giver udtryk for Roms alt-undertrykkende magt. Alle bøjer sig for det og udbryder forundret: *Hvor findes dens lige?* Det går voldeligt frem mod enhver, der vil unddrage sig dette system. Rom udgød så meget blod ved sine krige og ved forfølgelsen af de kristne martyrer, at kvinden kunne beruse sig ved det. "Metropolen berusede sig på bekostning af yderområderne; den fejrede sine prægtige fester på en strøm af blod og tårer" (Klaus Wengst, *Wie lange noch?* Stuttgart 2010, 167). Men kun så længe indtil vasallerne rejser sig og tilintetgør metropolen (v. 12-17).

Til fordybelse

Politiske eller religiøs-politiske magter støttede og støtter deres magt ved hjælp af trusler og anvendelse af vold og ofrer utallige menneskeliv for selv at få indflydelse. Hedenske såvel som kristne fyrster, konger, kejsere og paver forbrød sig på talløse menneskers rettigheder og trosfrihed. I dag sker det blandt andet i interne arabiske konflikter eller i konflikterne mellem den arabiske og vestlige verden. Der spredes forargelige krav og bagvaskelser og udgydes blod samvittighedsløst.

Domsbilledet i Johannes' Åbenbaring 17 og 18 gælder alle djævelske og menneskeforagtende magtstrukturer.

Ekskurs – om fortolkningshistorien til begreberne "Babylon" og "Antikrist"

Baggrund

Begreberne Antikrist (se Johannesbrevene) og Babylon blev i historien oftest anvendt og tydet synonymt. *Augustin* (†430) så Antikrist og dets system midt i kirken. For *valdeserne* var kirken på grund af dens inkvisition den "babylonske skøge". For *Wycliffe* var den det på grund af dens pragtudfoldelse, krigsgalskab og ubibelske lovgivning. *Luther* tydede den som tyrkerne, pavedømmet, pavelige lærdomme eller øvrigheder, der var afvisende overfor reformationen. *Døbernes* synspunkt var, at den stagnerende reformation havde antikristelige træk. *Karlstadt* og *Münzer* anså derimod Martin Luther for at være Antikrist!

For *pietisterne* (fra det 17. årh.) var Babylon den forstenede kristendom, for *millerbevægelsen* den romerske kirke, den splittede og sekulære protestantisme, desuden enhver form for kirkelig organisation og alle, der afviste den snarlige genkomst.

Ellen White forbandt udtrykket Babylon på den ene side med kristne, der mod bedre vidende holdt den "falske sabbat", og på den anden side – og i videre forstand – også med den syndige verden, det moralske forfald i sin egen kirke og uorden i gudstjenesten.

Fortolkningen af begreberne er mangfoldig. Ofte blev religiøse eller politiske modstandere bekæmpet med dem. Politiske og sociologiske forhold, såvel som anstrengelserne for at afgrænse sig, spillede en væsentlig rolle for udlægningen.

I adventmenighedens historie viser det sig, at de tidligste adventister i udlægningen af begreberne ikke tyede til nye tolkninger af begrebet, men anvendte dem på deres specifikke situation. Også *Ellen White* bibeholdt denne bredde i udlægningen.

Til eftertanke

I bestræbelsen på at finde en nutidig aktualisering af begrebet Babylon dukker spørgsmålet op, om, hvorvidt og i hvilket omfang fastlæggelsen til konkrete tilskrivninger er hensigtsmæssig eller hellere burde undgås. Enhver aktualisering – i dag som også tidligere – afspejler perspektivet fra en bestemt tid. Senere generationer kan dog på grund af nye begivenheder og erfaringer få et nyt hhv. uddybet syn på de bibelske tekster.

Gå ud fra hende!

Åb 18,1-8

Hvorfor bliver de kristne opfordret til helt at stille sig på Jesu Kristi side?

Baggrund

Alt, hvad Babylon har gjort mod andre mennesker, falder tilbage på den selv. Ligesom Guds dom indhentede Belshassars Babylon og gjorde det til en by, hvor der kun levede ugler, strudse, hyæner og sjakaler (Es 13,19-23), vil det også gå for "Rom". Englen beskriver dommen som uundgåelig og tegner et billede af total tilintetgørelse. Den samme tilintetgørelse, som den romerske hær udsatte de byer for, som satte sig op imod Rom: Indbyggerne blev til dels dræbt, dels solgt som slaver, og byerne blev jævnet med jorden.

Roms skyld er så stor, at dens synder når til himlen. Englene skal derfor give den dobbelt straf. Ligeså meget, som den store by har sat over styr i dens selvbedrag, arrogance og luksus, skal den selv udholde af lidelser og kvaler.

Der er ikke kun tale om Rom og dens hjælpere, men også medløberne, som ikke havde modet til bekendelsen, men lod sig beruse af systemets glans og var fanget i dens kult. Ligesom trængselstidens kristne, der af frygt ikke kunne finde ro hverken nat eller dag, vil det også gå medløberne (sml. 14,11). For dem, som var mishandlet for Jesu skyld, var dette englebudskab et evangelium.

Til fordybelse

I de senere århundreder har kristne også fulgt denne opfordring og gjort sig fri af en kirke, der ikke var villig til at reformere sig, enten ved gå i et indre eksil eller direkte udvandre.

Til anvendelse

Der opstår altid på ny forblændede magthavere, politiske og religiøse systemer – uanset hvilken politisk eller religiøs observans – der lader hånt om rettigheder og trosfrihed, og som træder Guds værdier under fode. Kristne opfordres til at bekende sig til Kristus og hans værdinormer. De opfordres til ikke at være medløbere i systemer, der fornægter Kristus, men stå fast på Jesu Kristi befaling (14,1). Tiden vil komme, hvor han vil gengælde al den uretfærdighed, der blev forøvet mod mennesker, og tilvejebringe deres oprejsning.

Ve, ve, du store by!

Åb 18,9-19

Hvem istemmer dødeklagen over Babylon?

Baggrund

Afsnittet indeholder tre klagesange efter forbilledet fra Ezekiel 27. Jordens konger (v. 9-10) har begærligt og profitabelt indladt sig med Roms religiøse kult. De, der selv står for magt, holder dødeklage over den stærke by.

Købmændene er dirigenter af gods- og pengestrømme, som forsyne den snyltende metropol med luksusvarer. De, der selv blev rige på denne handel, beklager sig nu over – og det som det eneste – at ingen længere køber deres varer. Deres klagesang indtager den største del af dette afsnit, dvs. at økonomi og handel er det centrale.

Den tredje dødeklage lyder fra *styrmændene*. De så røgen fra byens brand fra deres skibe. Deres råb: *Den store by! Hvor findes dens lige?*, giver mindelser om påbuddet til at tilbede dyret i kap. 13,4 og er i læsernes øre et hånende ekko af den verdensomspændende påtvungne tilbedelse af dyret, hvis tilintetgørelse nu er blevet åbenbar.

Til fordybelse

De sidste års protester ved G20-topmøder er – også selvom vold er uacceptabel – en protest mod et globalt økonomisk system, der uophørligt forsyner virksomheder med profit, men træder rettighederne af en stor del af menneskeheden under fode og bringer livsbetingelser til vands, til lands og i luften tæt på en kollaps. Først er det dem, der lider under denne situation, der synger klagesangene. Klagesangene i Johannes' Åbenbaring 18 gør vitterligt, at historiens volds mænd ikke uendeligt skal triumfere over deres ofre.

Til eftertanke

Hvilke prioriteter bestemmer min tænkning og handling?

Glæd dig ... Gud har dømt dem!

Åb 18,20-24

Hvem opfordres til at glæde sig over Babylons undergang?

Baggrund

Den tredje del af kapitel 18 præsenterer Babylons undergang i en billedhandling, ligesom profeterne i Det gamle Testamente også gjorde (sml. Jer 13; Ez 4). Med pludselig styrke bliver *den store by* slynget ud i ødelæggelsens intethed. På samme måde har den også sørget for, at profeterne og de hellige gik til grunde. Fordi den med sit globale økonomiske netværk og sit religiøse skønmaleri fortryllede alverden, vil al udtryk af glæde i den være forstummet.

Englens opfordring til at glæde sig er først og fremmest rettet mod de dræbte martyrer (v. 24), hvis blod i kapitel 6 råber på en retfærdig dom. Dette fortvivlede råb af Jesu dræbte vidner er nu blevet besvaret.

Til fordybelse

Den, der ikke har oplevet forfølgelse og grusomheder, vil muligvis ikke føle sig fri til at juble over andres undergang. Men her drejer det sig ikke om had eller hævn. Det handler om, at Guds retfærdighed og hans skabningers rettigheder, som i historien blev trådt så meget under fode, kommer i højsædet igen.

Til anvendelse

Når Guds Ord udtaler dom over alle dem, der lader hånt om menneskerettighederne, er indsatsen for menneskerettighederne helt og holdent i Jesu ånd. Muligheder er der nok af. Hvilke kan jeg se?

Resumé

Ethvert religiøst eller politisk system, der modsætter sig Gud og hans retfærdighed, vil finde sin afslutning. Råbet af de dræbte vidner, som holdt sig til Jesus, bliver besvaret.

Spørgsmål til drøftelse

Udgangspunkt	Hvordan har I det, når I ser tv-indslag, der viser, hvordan der lades hånt om mennesker og deres rettigheder?
Åb 17,3-6	Skøgen repræsenterer en stor by, hvis overklasse lever i luksus og samvittighedsløst sikrer sig magten på bekostning af andre. Hvor oplever I lignende strukturer af magt i dag ... <ul style="list-style-type: none">- på det økonomiske område?- på det politiske plan?- på det religiøse område?
Tillægsspørgsmål	I mange århundreder stod den romerske kirke på grund af den uret, der var begået, i fokus af mange fortolkere af Åb 17. Hvad tænker I om denne udlægning i forhold til virkeligheden i dag? Begrund jeres opfattelse?
Åb 18,4	Hvordan kan det lade sig gøre ikke at blive del af et uretfærdigt system i en globaliseret verden? Kender I eksempler på, at mennesker har gjort det eller gør det nu på en troværdig måde?
Åb 18,1-2	En engel udråber noget som værende fuldbragt, som stadig ligger i fremtiden. Hvad giver jer vished om, at Gud vil opfylde det, som han har forkyndt?

Alting bliver nyt!

Åb 19-22

"Og han, der sidder på tronen, sagde: 'Se, jeg gør alting nyt!' Og han sagde: 'Skriv! For disse ord er troværdige og sande'" (Åb 21,5).

Hovedtanke

Når Gud gør alting nyt, gør han for altid en ende på uretten.

Introduktion

Peter Fox – sanger fra Berlin – beskriver i sin sang "Alles neu" fra 2008, at han sprænger sin hybel i stumper og stykker, slipper alt, hvad han har og bliver helt høj. Når man ikke bryder sig om sit liv, kan man "opdatere" det. For ham betyder det: Begynde at udtrykke sig konkret og forpligtende, være kernesund og veltrænet, ikke lyve, ikke ryge, ikke ligge på den lade side og forsøge at gøre verden til et lidt bedre sted.

Hvordan ser "Alting bliver nyt" ud, som vi læser om det i Johannes' Åbenbaring? Er det kun en opdatering eller et lag sminke?

"Gud er også (den eneste) skaber, når det drejer sig om det, der skal ske til sidst. Det er simpelt hen alt, der bliver berørt, og alting bliver nyt ... Det er ikke et spørgsmål om forbedringer, men om total fornyelse. Fortiden kappes fuldstændig af, og den betingelsesløse 'nyskabelse' knyttes til begreberne 'gammelt' og 'nyt'. For de bevarer på samme tid – paradoksalt nok – et element af identitet. Spørgsmålet om, hvad det betyder, fører ikke til noget. Hvis man alligevel stiller spørgsmålet, henvises man til Gud selv som Skaberen. Den fremtid, der åbenbares, er en virkelighed, man kan stole på. Det er Gud selv, der har beordret, at det skulle fastholdes i skriftlig form ... 'Skriv!'" (Traugott Holtz, *Die Offenbarung des Johannes*, NTD, Göttingen 2008, 134).

Frelsen

Åb 19

Hvordan beskrives frelsen?

Baggrund

Jublen over den store, mægtige by Babylons fald indledes med "Halleluja!" Det er det eneste sted i Ny Testamente, hvor dette udtryk forekommer. At der er forsøgt en tilnærmelse til salmernes sprogbrug i Gamle Testamente, "fremhæver hymnens betydning, som fejrer dommen over denne verdens fjendskab mod Gud (v. 2), Guds herredømmes gennembrud og det fuldkomne liv. Guds frelsende, mægtige herlighed er nu en nærværende erfaring (v. 1b)" (Holtz, *Offenbarung*, 122).

Ved hjælp af de kendetegn, han er beskrevet med (sml. 1,14-16; 2,16; 2,27; 12,5; 17,14), kan rytteren på den hvide hest identificeres som Kristus. Han blev allerede præsenteret og fremstillet som sejrherre inden det sidste, afgørende slag i v. 17-21. Tegnet på sejr er kappen gennemvædet af blod. Det er hans blod, der har gjort Kristus til sejrherre (5,5-13), der har frelst hans efterfølgere (1,5), har rensset deres klæder (7,14) og overvundet anklagerens anklager (12,10-11). Efter invitationen til bryllupsmåltidet (v. 7) følger en invitation til et måltid for de ådselædende fugle (v. 17; sml. Ez 39,17-20). Det er Gud, der bereder begge måltider. Uden antydning af nogen form for kamp skildres dyrets, den falske profets og deres tilhængeres endeligt.

Til fordybelse

Jesu vidnesbyrd (v. 10) giver troende til alle tider optimisme til at holde ud indtil enden (2 Pet 1,19), fordi de holdes oppe af Kristus, der til enhver tid er med dem (Matt 28,20).

Til eftertanke

"Halleluja! Herren, den Almægtige, hersker." – "Verdensherredømmet er nu Vorherres og hans søns, og han skal være konge i evighedernes evigheder: Herrernes Herre, verdenernes Gud. Halleluja!" (Fra Händels "Messias").

De tusind år

Åb 20,1-6

Hvad sker der i løbet af de tusind år?

Baggrund

Han, der identificeres med fire navne (dragen, slangen, Djævelen, Satan), bliver spærret inde i tusind år, så han ikke længere kan agere og forføre mennesker. Tre ting forhindrer ham i at handle: lænker, lås og segl.

Men det er ikke den afslutning, som Gud har tiltænkt ham. Han må løses for en kort stund, for Gud giver ikke dødsstødet til en lænket eller indespærret Satan. For at kunne udføre en retmæssig dom bør man give modstanderen mulighed for at forsvare sig.

Når dommen overlades til de hellige, får de ikke kun – som i Dan 7,22 – ret til at have del i Guds domshandling som objektive vidner. De er derimod aktive medvirkende i dommen, hvilket også er grunden til, at de ikke befinder sig foran tronen, men tager sæde på tronen.

Til fordybelse

"Mellem den første og den anden opstandelse er Kristus og de hellige sammen i Himmelen i tusind år. I denne tid vil de ugudelige døde blive dømt. Jorden er øde og tom, der er ingen levende menneskelige beboere, kun Satan og hans engle. Ved slutningen af de tusind år vil Kristus med de hellige og den hellige stad stige ned fra Himmelen til jorden. Da vil de uretfærdige døde blive oprejst og sammen med Satan og hans engle omringe staden, men ild fra Gud vil fortære dem og rense jorden. Universet vil således blive befriet for synd og syndere for altid" (SDA "Tro og lære", paragraf 26).

Til eftertanke

Lange forklaringer kan være dræbende, korte forklaringer gengiver sjældent helheden. Gud giver sig tid – tusind år – til at forklare sine beslutninger, så de kan forstås.

Domsafsigelsen

Åb 20,7-15

Hvad kan man finde i Livets bog?

Baggrund

Satan kommer ikke fri før efter de tusind år – og slet ikke ved egne kræfter.

Ez 37: Israels opstandelse og det messianske rige	Åb 20,4-6: Tusindårsriget
Ez 38-39: Gogs angreb og hans tilintetgørelse	Åb 20,7-10: Gogs og Magogs angreb
Ez 40-48: Nyt tempel, den hellige by og det hellige land	Åb 21-22: Ny skabelse, det ny Jerusalem

Når der i vers 15 tales om "at findes" (fandtes), så forudsætter dét at kunne finde eller ikke at kunne finde, at noget er skjult eller tilsløret. Ingen kender navnene i bogen. Nogle af dem, der står der, ville man ikke have forventet dér, og nogle af dem, man ville have forventet, mangler. Guds afgørelser med hensyn til frelse eller fortabelse er ikke altid sammenfaldende med det, vi ville have gjort.

Til fordybelse

"At være fordømt i ildsøen varer så længe som Guds og Lammets kongeværdighed kræver det og Guds tjenere er forherliget. Aldrig igen vil der åbnes op til en ildsø i den nye verden af frelse. Afsnittet om fuldendelsen (Kap. 21-22) udelukker enhver mulighed for dette, tværtimod udelukker det det endegyldigt" (WStB, Adolf Pohl, Johannes' Åbenbaring, 1969, 507).

Den evige ild brænder kun, indtil Gud har skabt den nye himmel og den nye jord. I Guds nye verden er der ingen reminiscenser fra den tidligere. Det gamle er forbi for evigt.

Til eftertanke

Som havets sand. – Johannes beskriver Satans kampfæller som en talrig skare af mennesker. Hvordan kan budskabet om Guds endegyldige sejr være et ord fyldt med håb i en tid, hvor det onde synes at have overtaget?

Nyskabelsen

Åb 21,1-7

Hvad er kendetegnende for den nye himmel og den nye jord?
Hvad er det egentligt nye?

Baggrund

Vers 1 understreger, at alt det gamle, den første himmel og den første jord, er forsvundet, og havet er ikke mere. Det gamle skaberværk er fuldstændig væk. Det nye har ingen forbindelse til det gamle; det bygger ikke på, at verden skulle forbedres eller genopbygges; den skulle afvikles. (Adolf Pohl, *Die Offenbarung des Johannes*, Brockhaus 1969, 522).

Guds bolig hos menneskene (v. 3) trækker paralleller til Guds tilstedeværelse i Åbenbaringsteltet: det er et udtryk for et nært fællesskab og en oplevelse af at fornemme Gud med alle sanser.

Til fordybelse

Når der i vers 1 står, at havet ikke er mere, kan det være en hentydning til kap. 13,1, som fortæller om dyret, der stiger op af havet. Dyret repræsenterer gudsbespottelse, forførelse, forfølgelse og mord. Havet er ifølge 20,13 opholdssted for de døde, der efter den sidste dom er dømt til den anden, evige død.

Til anvendelse

"På den nye jord, hvor retfærdighed bor, vil Gud skabe et evigt hjem for de genløste i fuldkomne omgivelser, hvor de skal eje evigt liv, kærlighed, lykke i hans nærværelse, og hvor de stadig skal modtage undervisning fra ham. Gud vil selv bo hos sit folk, og lidelse og død er forsvundet. Den store strid er til ende, og synden eksisterer ikke mere. Alt, fra det levende til det livløse, erklærer, at Gud er kærlighed, og han skal herske for evigt. Amen" (SDA "Tro og lære", paragraf 27).

Til eftertanke

"Er nogen i Kristus, er han en ny skabning. Det gamle er forbi, se, noget nyt er blevet til" (2 Kor 5,17).

Den gyldne stad

Åb 21,9-22,5

Hvordan bruges tallet 12?

Baggrund

Synet vedrørende den nye skabelse fortæller sig ikke i detaljerede beskrivelser af naturen, men er mere rettet mod en befæstet by. Det, der skal komme, er ikke et af civilisationen uberørt paradys, men hensigten med nyskabelsen er derimod det direkte møde med Gud. Det synes utopisk, at en by skulle have ens mål i såvel længde, bredde som højde. Her skal man tænke på det Allerhelligste i det jødiske tempel – stedet med Guds nærvær. Det havde form som en terning. "Nu er Guds bolig hos menneskene, han vil bo hos dem ..." (21,3).

Det ukendte nye bliver forbundet med noget gammelt og velkendt. Den nye by har derfor et gammelt navn: *Det ny Jerusalem* (21,2). "En linje, der begyndte tusind år før Kristus og overlever alle politiske og religiøse katastrofer, ja selv himlens og jordens undergang, dukker op ved fuldendelsen, netop for dér at finde sin opfyldelse" (WStB, Adolf Pohl, a.a.O., 525).

Til fordybelse

Hvis man tager beskrivelsen af det nye Jerusalem bogstaveligt, får man snart forklaringsvanskeligheder. Da budskabet i Johannes' Åbenbaring i høj grad udtrykkes i billeder, bør man også på dette punkt tage hensyn til symbolikken. Målene er fyldt med teologi: Byen er 12.000 stadier, dens mure er 144 alen (12 x 1.000 og 12 x 12). Materialerne (guld og ædelstene) beskriver de frelstes fuldkomnethed, de åbne porte er et udtryk for, at der ikke længere består nogen fare for fjendtlig invasion.

Til anvendelse

Hvad er det, jeg først og fremmest tænker på i forbindelse med det nye Jerusalem?

Er det de ydre omstændigheder for livet på den nye jord, eller er det det personlige møde med min frelser?

Efterskrift

Åb 22,6-21

Howdan understreger efterskriftet bogens guddommelige autoritet, dens evige aktualitet og dens gyldighed?

Baggrund

"Efterskriftet understreger først og fremmest bogens guddommelige autoritet (v. 6-9), dernæst dens aktualitet (v. 10-17) og sidst, men ikke mindst, dens normative betydning for menigheden (v. 18-21). I hvert afsnit lyder der flere stemmer og især Herrens eget, vældige udsagn: 'Se, jeg kommer snart' (v. 7.12.20). Ordet 'komme' gentages henimod slutningen (syv gange; de fem af gangene i v. 17 og 20), så de virkelig slår bogens tema fast i ens bevidsthed" (WStB, Adolf Pohl, a.a.O., 561).

Til fordybelse

Sammenhængen med bogens åbning er ikke til at tage fejl af. Som en ramme omkranser efterskriftet og kap.1,1-3 bogens indhold, og dermed fremstår bogen som en sammenhængende helhed. Temaerne forstærkes og uddybes hen imod slutningen.

1,1 Fire autoriteter: Gud, Kristus, en engel, Johannes	22,6-9 Fire autoriteter og supplerende detaljer
1,1 " ... hvad der snart skal ske"	22,7 "Jeg kommer snart"
1,2 "... alt det, han har set"	22,8 "Jeg har hørt og set dette"
1,3 " ... hører ... og holder fast ved .."	22,7.18-19 " ... hører ... og holder fast ved ... " plus uddybning
1,3 " tiden er nær"	22,10-16 " ... tiden er nær ... " plus uddybning
1,3 "Salig er den, som hører ..."	22,14.17 "Salig er den, som hører ... " plus uddybning

Resumé

Den nye skabelse er ikke bare en fornyelse af den gamle. Alting bliver nyt. Gud viser sig derved som retfærdig dommer og kommer sine frelste så nær som aldrig før.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende
spørgsmål

"Alt det, der har en begyndelse, har også en ende" (citat fra filmen *Matrix Revolution* fra 2003).

Hvordan lever I med den forestilling, at alt det, vi er omgivet af, engang får en ende?

Åb 20,1-6

Hvilken rolle spiller de tusind år i frelseshistorien?

Åb 21,1-7

Hvad synes I særlig godt om i disse vers?

Hvordan forstår I udtrykket "alting nyt"?

Åb 21,9-10

Hvis byen Jerusalem skal være et billede på Jesu menighed, hvad skal beskrivelsen af den så udtrykke? (ædelsten, porte, mur, mål, stråleglans...)

Uddybende
spørgsmål

Den nye skabelse er fuldstændig ny og ikke en forbedring af den gamle verden. Hvorfor kan det alligevel betale sig at engagere sig i denne verden?

Åb 22,6-7

Har I i løbet af dette kvartal fået ny indsigt ved at studere Johannes' Åbenbaring?

Hvad har i bekræftende fald været af betydning for jer?